

ΓΛΟΥΜΥΜΑΟΥΘ

Α'

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ εἶχε γίνεи ἐνῆλιξ. Μὴ ἔχων δὲ γονεῖς, ἐκληρονόμησεν ἀμέσως τὴν πατρικὴν περιουσίαν, μίαν τῶν μεγίστων τοῦ ἡνωμένου κράτους, καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἀνάξιον μέλος τῆς βουλῆς τῶν λόρδων, ἂν ἡ πρώτη χρῆσις τῆς ἐλευθερίας του καὶ τοῦ πλούτου του δὲν ἦτο νὰ περιέλθῃ ὀλίγον τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἦτο παράδοξος καὶ ιδιότροπος νέος· ὡς τοιοῦτος τοῦλάχιστον ἐκρίνετο ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐκύρωσε τὴν τοιαύτην γνώμην εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, διότι ἀντὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν περιδίαν του ἀπὸ τοῦ Χόγγ-Κόγγ ἢ ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας, δι᾽σχυρίσθη ὅτι θέλει πρὸ τῆς ξένης νὰ γνωρίσῃ τὴν πατρίδα του, καὶ πρὸ τῆς Ἀμερικῆς τὴν Ἀγγλίαν.

Ἄλλη τοῦ ιδιοτροπία· δὲν ἔλαβε θέσιν εἰς τὸν σιδηρόδρομον, διότι, ἔλεγε, περιηγεῖτο διὰ νὰ περιηγηθῇ, οὐχὶ διὰ νὰ φθάσῃ. Ἀνέβη λοιπὸν τὸν καλλήτερον ἵππον του, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ζοκέη του, διηυθύνθη πρὸς βορρᾶν, μεταβαίνων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, καὶ σημειῶν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του ὅ,τι τῷ ἐφαίνετο ἀξιοσημεῖωτον ὡς πρὸς

τὰ ἦθη καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρόπους, διότι ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἦτο παρατηρητὴς καὶ ἀγχίνους.

Ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου τούτου, ὅπερ εἶχεν ἐξογκωθῇ εἰς βιβλίον ἐκ τῆς ὕλης ὅσῃν ἐχορήγησε τῆς Ἀγγλίας μόλις μία γωνία, ἀνέγνωμέν τινὰ τεμάχια, καὶ ἐρανιζόμεθα τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον, γεγραμμένον ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος.

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἀπὸ τῆς Δυρχάμης ἐπορεύετο εἰς τὸ Νεοκαστέλιον, πρωτεύουσαν τῆς Νορθουμπερλάνδης, πρῶτον ἵνα ἰδῇ τὸ τεῖχος τῶν Πικτῶν λεγόμενον, ἢ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, τὸ διῆκον δι' ὅλης τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, καὶ δεύτερον ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν Σκωτίαν ἐξ ἀνατολῶν, καὶ ἵνα ἐξέλθῃ πρὸς δυσμὰς.

Ἐν ᾧ δὲ διήρχετο ὠραίαν κοιλάδα, εἶδεν ἄμαξαν ἥτις, ἐρχομένη ἀπὸ πλαγίας ὁδοῦ, εἰσῆλθεν εἰς ἣν αὐτὸς ἐπορεύετο, καὶ προηγούμενη αὐτοῦ, ἐξηκολούθει τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν. Ἡ ἄμαξα περιεῖχε δύο κυρίας.

Μετὰ ἐν τέταρτον, ὁ λόρδος Βαρλέϋ, βαρυνθεὶς τὴν μονότονον θέαν τῶν ὀπισθίων τῆς ἁμάξης τροχῶν, ἴσως καὶ ὑπὸ τινος περιεργείας, θυγατρὸς τῆς ἀργίας, νυσσόμενος, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, καὶ τροχάζων παρῆλθεν ἐμπρός· παρερχόμενος δὲ, ἐβύθισε τὸ βλέμμα του εἰς τὴν ἄμαξαν.

Ἐκ τῶν δύο δὲ κυριῶν ἡ μία ἐφαίνετο εἰς ἀκμὴν ἡλικίας ἢ καὶ παρῆλιξ, ἡ δὲ, νεωτάτη, καὶ καθ' ἔσον ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἐδυνήθη νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς ταχείας ἐκείνης παρατηρήσεως, ὠραία, ὠραιότατη μάλιστα, ἂν τὸ πρῶτον βλέμμα δὲν τὸν ἠπάτησεν.

Ἡ συνάντησις τῷ ἐφάνη ἀξία νὰ καταλάβῃ μίαν γραμμὴν εἰς τὰς σημειώσεις του. Ἀλλ' ἵνα λάβῃ ἐκ τοῦ κόλπου του τὸ χαρτοφυλάκιον, καὶ ἵνα γράψῃ διὰ τοῦ μολυ-

δοκονδύλου, ἤναγκάσθη νὰ βραδύνη τὸ βῆμα τοῦ ἵππου του, εἰς ὃ μετὰ πέντε λεπτά ἡ ἀμαξα τὸν ἔφθατε πάλιν, καὶ διῆλθεν ἐμπρὸς του.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ αὐτῆς τὸ βράδισμα δὲν ἦτο λίαν ταχὺ, δευτέρα αὕτη συνέντευξις ὑπῆρξε διαρκεστέρα, καὶ τοῦ λόρδου Βαρλέϋ τὸ βλέμμα, ἀναπαυθὲν μακρότερον χρόνον εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ ὀχήματος, ἐπρόφθασε δὺω τινὰ νὰ παρατηρήσῃ, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ καλλονὴ τῆς νεωτέρας κυρίας ἦτον ἐξ ἐκείνων, ἃς οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ ποιηταὶ ὀνειροπολοῦσι, καὶ ἐφ' ὧν φαίνεται μειδιῶσα ἀκτὶς οὐρανία· δεύτερον δὲ, ὅτι ἡ κυρία αὕτη ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς της ὅτε εἶχεν ὑψώσει τοὺς ἐδικούς του, καὶ ἠρυθρίασαν ὡς δὺω ἀνεμόναι αἱ παρειαὶ της· διότι καὶ ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἦτο νέος ὡραῖος, καὶ εἰς ὅλην του τὴν μορφήν ἐπέλαμπεν ἀριστοκρατία.

Οὕτω λοιπὸν ἔμεινε πάλιν ὀπίσω τῆς ἀμάξης· ἀλλ' ἡ θεὰ της δὲν τῷ ἐφαίνετο πλέον τὸσον μονότονος, τὴν ἐκόσμει δὲ ἤδη ἡ φαντασία του καὶ ἡ μνήμη. Τοσοῦτον δὲ τὸν ἐνησχόλει τὸ πρὸ τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν του πλανώμενον ἐκεῖνο ὄραμα, ὥστε διῆλθεν ἐμπρὸς δὺω ἐκκλησιδίων καὶ τριῶν ἐπαύλεων χωρὶς νὰ ἐγγίσῃ τὸ χαρτοφυλάκιόν του.

Μετὰ μίαν ὥραν περίπου τὸ ὄχημα ἐστάθη ὀλίγον, ἵσως ἵν' ἀναπνεύσωσιν οἱ ἵπποι, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν. Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ὅμως δὲν εἶχε λόγον ὅπως διακόψῃ τὸν δρόμον του, οὐδ' ἐνόμισεν ἀναγκαῖον ἢ πρέπον νὰ ῥυθμίσῃ τὰ κινήματά του ἐπὶ τῶν κινημάτων τῆς ξένης ἀμάξης, ὥστε ἤναγκάσθη νὰ διέλθῃ καὶ πάλιν ἐμπρὸς αὐτῆς.

Ἀλλὰ φθὰς ἀπέναντι τῶν δὺω κυριῶν, ἠσθάνθη μεγάλως ἐλαττούμενον τὸ θάρρος του, καὶ, ἀντὶ ν' ἀτενίσῃ αὐτάς, ὡς πρὶν, μόλις ἐτόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα του,

καὶ αὐτομάτως, ἐκλαμβάνων ἐν τῇ ταραχῇ του ὡς γνωρί-
μους τὰς πρὸ μιᾶς ὥρας ἀσχολούσας τὸν λογισμὸν του,
ἔφερε τὴν χεῖρά του εἰς τὸν πῖλον, ὅπερ εἶναι σολοικισμὸς
κατὰ τὴν ἀγγλικὴν ἐθιμοταξίαν, διότι κύριος δὲν χαιρετᾷ
πρῶτος κυρίαν ἂν δὲν ἔχῃ πολλὴν μετ' αὐτῆς σχέσιν.

Αἱ ἐν τῷ ὀχήματι κυρίαι ἀντεχαιρέτησαν, ὁ δὲ λόρδος
Βαρλέϋ δὲν ἐδυνήθη ν' ἀποφασίσῃ ἂν ἦτο μειδιάμα ταχύ-
τερον ἀστραπῆς, ἢ ἀπατηλὸν τῆς φαντασίας αὐτοῦ κατόπ-
τρευμα, ὅπερ ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἐπιπετῶν εἰς τῆς νέας τὰ
κοράλλινα χεῖλη· ἡσθάνθη ὅμως πάλλουσαν τὴν καρδίαν
του, ὅτε μετὰ τινος ὥρας ἱππασίαν, ἤκουσε τὸν κρότον
τῶν τροχῶν τιθεμένων αὐτὸς εἰς κίνησιν, καὶ ἀνὰ πᾶν βῆμα
ἐλαττούντων τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ τοῦ ὀχήματος καὶ
αὐτοῦ.

Ἡ πρώτη του ἰδέα ὑπῆρξε νὰ κεντήσῃ τὸν ἵππον του καὶ
νὰ προχωρήσῃ, ὅπως ἀποφύγῃ καὶ τετάρτην συνάντησιν.
Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐσκέφθη πόσον γελοῖον ἦτο νὰ φεύγῃ
δρομαῖος αὐτὸς, καὶ ὡς διωκόμενος ἐμπρὸς τῶν δύο ἀγνώ-
στων ἐκείνων γυναικῶν, μόνον διότι ἡ μία τῶ ἐφάνη ὡραία.
Αὐτὸς ὥδοιπόρει ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, κατὰ τὸ σύνηθες
βῆμα τοῦ ἵππου του, καὶ εἰς τοῦτο εἶχεν ἀναμφιβόλως πλη-
ρες δικαίωμα. Ἄν ξένη ἄμαξα διήρχετο ἐμπρὸς του, ἔπταιεν
ἐκεῖνος εἰς τοῦτο; Οὕτω συλλογιζόμενος, ἐξηκολούθησεν
ἀμεταβόλως τὸ βάδισμά του, καὶ ἀφῆκε στωϊκῶς νὰ πλη-
σιάσῃ τὸ ὄχημα.

Αἱ κυρίαι ἐχαιρέτησαν πρῶται, καὶ ὁ λόρδος Βαρλέϋ
ἀπῆντησε κλίνας βαθέως τὴν κεφαλὴν, μετὰ ταῦτα δὲ,
ἀφ' οὗ διῆλθον, βραδύνας τὸ βῆμα, ἔμεινε μακρὰν ὀπίσω
αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ἦτο περίεργος νὰ ἐξετάσῃ τίνες ἦσαν, πό-

εν ἤρχοντο, διατὶ δὲν ὠδοιπόρουν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ὅτι ἦσαν κυρίαὶ ἐπισήμου οἰκογενείας, τοῦτο τὸ ἐθεώρει ἀναμφισβήτητον, ἂν καὶ οἰκόσημον ἐπὶ τῶν θυρίδων τοῦ ὀχήματός των δὲν ὑπῆρχεν ἐπιγεγραμμένον. Ὅτι δ' ὠδοιπόρουν δι' ἰδίας ἀμάξης, τοῦτο τὸ ἀπέδιδεν εἰς τὴν φιλοκαίαν των, καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν των ν' ἀπολαύσῃ τῆς ποιήσεως τῆς φύσεως, ἥτις εἰς τοὺς διῆπταμένους διὰ τοῦ σιδηροῦ δρόμου παρίσταται ὡς ἄμορφος σκιά, ὡς συγκεχυμένος πολτός, ἢ ὡς ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων ποιητικῆς συλλογῆς.

Ἦλπιζεν ὅμως νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειάν του τὸ ἐσπέρας, ὅταν καταλύων, ὡς εἶχε σκοπὸν, εἰς τὸ καλλήτερον ξενοδοχεῖον τοῦ Νεοκαστελίου, ἤθελε βεβαίως ἀπαντηθῇ μετ' αὐτῶν.

Ἐν ᾧ δὲ τοιαῦτα διελογεῖτο, ἀναβλέψας εἶδεν ὅτι τὸ ὄχημα εἶχεν ἐκτραπῇ τῆς πρώτης διευθύνσεως, στραφέν πρὸς ἀριστερά. Τοῦτο ἦν ἐκτὸς τῶν ὑπολογισμῶν του, διὸ, ταχύνας τὸ βῆμα, ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν μικροῦ οἰνοπωλείου, κειμένου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀκριβῶς ὅπου αὐτὴ διεσχίζετο, καὶ ἐκεῖ σταθεὶς, ἐζήτησε ποτήριον ζύθου.

— Ποῦ φέρουσιν αὐτοὶ οἱ δρόμοι; ἠρώτησε τὸν ξενοδόχον, λαμβάνων ἀπὸ τῆς χειρός του τὸ ἀφρίζον ποτόν.

— Αὐτὸς ἐδῶ κατ' εὐθείαν, εἶπεν ὁ ξενοδόχος, φέρει εἰς Γαίτες-Αἶδ, καὶ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν εἰς Νεοκαστέλιον. Ἐκεῖνος δ' ἀριστερὰ μεθ' ἡμίσειαν ὥραν χωρίζεται. Ὁ ἐπάνω, πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, φέρει εἰς Κορβρίδζ, ὁ κάτω, πρὸς τὸ δάσος, φέρει εἰς τ' ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Γλουμμάουθ.

— Λοιπὸν φαίνεται βέβαιον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἐνῶ ἀπερρόφα τὸν ζύθον, ὅτι αἱ κυρίαὶ αὗται διευθύνονται πρὸς Κορβρίδζ, ἐν ᾧ ἐγὼ ὑπάγω εἰς Νεοκαστέλιον.

Ἐπεθύμουν ὅμως πολὺ νὰ μάθω τίνες εἶναι. Ἀλλὰ τίς τάχα ἡ ἀνάγκη νὰ ὑπάγω εἰς Νεοκαστέλιον; Δὲν ἀνεχώρησα ἐκ Λονδίνου ὅπως ἰδῶ τὸ Νεοκαστέλιον, ἀλλ' ὅπως ἰδῶ τὴν Ἀγγλίαν. Μήπως καὶ τὸ Κορβρίδζ δὲν εἶναι Ἀγγλία;

Καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει, ὅτι καὶ τὸ Κορβρίδζ εἶναι Ἀγγλία, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου τοῦ πρὸς δυσμάς.

Ἀλλ' οἱ δισταγμοὶ τοῦ καὶ οὕτω δὲν διεσκεδάσθησαν. Δὲν εἶναι ἀπρεπὲς ν' ἀκολουθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἄμαξαν; Τί θὰ εἰποῦν αὐταὶ αἱ κυρίαι βλέπουσαι τὸν νὰ τρέχῃ κατόπιν των;

Καὶ τί ἔχουσι νὰ εἰπῶσιν αἱ κυρίαι; Μήπως ὁ δρόμος δὲν εἶναι δημόσιος; εἶν' ἐδικὸς των μόνον ὁ δρόμος; Ἐπειτα ἔχειναι τὸν ἀπήντησαν, ὅχι αὐτὸς ἐκείνας. Τί πταίει ἂν ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγωσιν εἰς Κορβρίδζ ὅπου αὐτὸς διηυθύνετο;

Τὸ βῆμά του ἐξ αἰτίας τῶν ἀμφιβολιῶν τούτων εἶχε γίνεαι ἀβέβαιον καὶ βραδύ, ἐν ᾧ ἡ ἄμαξα ὡς πτερωτὴ ἐμακρύνετο. Δὲν ἀπέσπα ὅμως τὸ βλέμμα τοῦ ἀπ' αὐτῆς, ὡς φοβούμενος μὴ τὸν διαφύγῃ.

Καὶ ὅ,τι ἐφοβεῖτο τῷ ὄντι συνέβη. Ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁχθὴν τοῦ ποταμοῦ, ἡ ἄμαξα αἰφνης ἐστράφη ἀριστερὰ πρὸς τὸ δάσος. Αἱ ὁδοιπόροι λοιπὸν οὔτε εἰς τὸ Κορβρίδζ δὲν ἐπήγαινον, καθὼς δὲν ἐπήγαινον εἰς τὸ Νεοκαστέλιον, ἀλλὰ διηυθύνοντο πρὸς τ' ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Γλουμμάουθ. Τί παράδοξον ἰδέαν εἶχον αἱ δύο κυρίαι! Τί ἤθελον εἰς τ' ἀνθρακωρυχεῖα; Ἴσως νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν γυναῖκα τοῦ ἐνοικιαστοῦ; Ἴσως ᾔσαν αὐτὰ ἰδιοκτησίαι των;

Καὶ οἱ δισταγμοὶ τοῦ ἐκορυφώθησαν, καὶ ἐκράτησε τὸν ἵππον τοῦ. Ποίαν πρόφασιν εἶχε νὰ ὑπάγῃ εἰς τ' ἀνθρακωρυχεῖα; κανένα ἐκεῖ δὲν ἐγνώριζε, καμμίαν ἐργασίαν δὲν εἶχε.

ἐν ἧτο προφανές ὅτι παρηκολούθει τὰς ὁδοιπόρους; Καὶ ἤδη ἔστρεφε τοὺς χαλινούς του πρὸς τὰ ὀπίσω.

Β'.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐκτελέσῃ τὸ κίνημα τοῦτο, οἱ ἐναντίοι σο-
χασμοὶ διηγέρθησαν εἰς τὴν ἀμφίρροπον ψυχὴν του. Τὰ ἀν-
θρακωρυχεῖα! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Καὶ πῶς; δὲν εἶν' ἐπίσης
περίεργα καὶ αὐτὰ ὡς τὸ τεῖχος τῶν Πικτῶν; δὲν ἤκουσε
πολλάκις εἰς τὴν βουλὴν τῶν Λόρδων πολὺν γενόμενον λό-
γον περὶ τοῦ ἀβιώτου βίου τῶν ἀθλίων ἐκείνων παιδίων, ἃ-
τινα ὑπὸ δυστυχῶν ἢ φιλαργύρων γονέων κατακλείονται
εἰς τὰ ζοφερά ταῦτα βάραθρα, καὶ μαραίνονται ἐστερημένα
τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου; Τί ἀξιολογώτερος ὁ-
δοιπορίας σκοπὸς, τί φιλάνθρωπότερον, τοῦ νὰ ἰδῇ ἰδίους ὀ-
φθαλμοῖς τὴν τύχην αὐτῶν, καὶ νὰ συντελέσῃ ποτὲ ἐν γνώ-
σει εἰς τὴν βελτίωσίν της;

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἐξίστατο πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ
ἔχῃ ἐξ ἀρχῆς τὴν ιδέαν ταύτην, καὶ νὰ μὴν ἐπισκεφθῇ τὰ
ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Γλουμυμάουθ τῷ ἐφαίνετο ἤδη ἀληθὲς
ἁμάρτημα.

Ἐπομένως ἀφῆκε τοὺς χαλινούς εἰς τὸν ἵππον, καὶ ἐπρο-
χώρησεν. Ἡ ὁδὸς του διήρχετο διὰ τοῦ δάσους, ὅπου πρὸ
πολλοῦ ἡ ἄμαξα εἶχε βυθισθῇ καὶ εἶχε γίνει ἄφαντος.

Μετὰ μίαν δ' ὥραν ἐξῆλθε τοῦ δάσους, καὶ ἀπῆντησεν
οἰκίαν μεγάλην καὶ εὐπρεπῇ, τοῦ ἐνοικιαστοῦ καὶ διευθυν-
τοῦ τοῦ Γλουμυμάουθ. Διερχόμενος δ' ἐμπρὸς αὐτῆς, πα-
ρετήρησεν ἐντὸς τῆς αὐλῆς ἀπεζευγμένην τὴν γνωστὴν εἰς
αὐτὸν ἄμαξαν, καὶ τοῦτο πρὸς μεγάλην του δυσαρέσκειαν,
διότι ἐσυμπέρανεν ὅτι αἱ συναδοιπόροι του, ἀντὶ, ὡς ἤλπιζε,

νὰ καταλίψωσιν εἰς τι παρακείμενον ξενοδοχεῖον, ὅφ' οὗ τὴν στέγην ἐδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ διανυκτερεύσῃ, ἐπεσκέπτοντο τὴν οἰκοδέσποιναν τῆς οἰκίας ἐκείνης, ὅπου οὐδὲν εἶχε δικαίωμα καὶ οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἰσόδου.

Ἐπομένως, ἀρχίζων νὰ ὑποπτεύῃ ὅτι τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τῆς ἐνταῦθα ἐπισκέψεώς του θέλει εἶσθαι ἡ φιланθρωπικὴ ἔρευνά του, καὶ σχεδιάζων ἤδη τὸ προοίμιον τῆς βουλευτικῆς του δημηγορίας ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἐργατικῆς τάξεως, εἰς ἧς τὴν πληγὴν ταύτην ἐφαίνετο θέτουσα τὸν δάκτυλόν του αὐτὴ ἡ πρόνοια, ἐπροχώρησε περαιτέρω.

Πεντακόσια περίπου βήματα μακρὰν τῆς οἰκίας ὑψοῦντο εἰς τὴν πεδιάδα ἀτάκτως διεσπαρμέναι διάφοροι μικραὶ καὶ πενιχραὶ καλύβαι ἀχυροσκεπεῖς, καὶ μεταξὺ αὐτῶν λόφοι μέλανες σεσωρευμένων ἀνθράκων.

Μεταξὺ δὲ τῶν καλυβῶν καὶ τῶν σωρῶν τούτων περιφέροντο οἰκτροὶ καὶ ἡμίγυμνοι ῥακενδύται παντὸς γένους καὶ πάσης ἡλικίας, οἱ μὲν ἐναγωνίως ὠθοῦντες χειραμάξας πλήρεις τοῦ ὀρυκτοῦ, οἱ δὲ ὡς ἀχθοφόροι φέροντες αὐτὸ ἐπὶ τῶν νώτων των, καὶ κύπτοντες ὑπὸ τὸ βάρος του μέχρι γῆς.

Ἐμπρὸς δ' ἐκάστης καλύβης ἔχαινεν ἀνὰ ἐν στόμιον φρέατος ζοφεροῦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ προέκυπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μορφὴ τις ὠχρὰ, κυρτὴ, σκελετώδης, ὡς νεκροῦ ἀποσείοντος τὴν πέτραν τοῦ τάφου, ἐν ᾧ ἄλλα πάλιν τῶν ἀθλίων ἐκείνων ὄντων κατεβυθίζοντο εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ὡς ἂν ἐσχίζετο καὶ τὰ ἐρρόφα τὸ ἔδαφος.

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἐλθὼν εἰς τὴν πρώτην καλύβην, κατέβη τοῦ ἵππου του, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν ἵπποκόμον του.

Ἐμπρὸς του γυνὴ δυσειδής, τὸ ὀστεῶδες τῆς σῶμα ὑπὸ σαπρὸν ῥάκος καλύπτουσα, τὴν κόμην ἔχουσα ῥυπαρὰν καὶ

αυτήν, καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ μέλη ὅλα μέλανα ὑπὸ τῆς
 αὐτοῦ, ὡς καταχθόνιον φάντασμα, ἔστρεφε διὰ τῶν δύο
 τῆς χειρῶν κύλινδρον ὑπεράνω τοῦ φρέατος, καὶ ἐφαίνετο
 ὡς ὕδωρ ἀντλοῦσα.

— Μητέρα, τῇ εἶπεν ὁ λόρδος, ἤθελον νὰ ἰδῶ τὸ ἀνθρα-
 κωρυχεῖον· δὲν μ' ὁδηγεῖς, σὲ παρακαλῶ, ἀπὸ ποῦ πρέπει
 νὰ καταβῶ;

Ἡ γυνὴ τὸν ἠτένισε δι' ὀφθαλμῶν εὐήθων, καὶ ἐκπέμ-
 ψασα γρυσμὸν ἀναρθρον·

— Ἄ! εἶπε. Σύρε, σύρε, σύρε, ὅλ' ἡμέρα σύρ' ἐπάνω
 τὰ δαιμονοσπέρματα, ποῦ νὰ πές' ἡ γῆ καὶ νὰ τὰ πλακώσῃ!
 καὶ τὸ βράδυ σὲ ρίχνουν, νά! φάγε! μία χάψα ψωμί ἀπὸ
 στάκτη, καὶ δύο σάπια γεώμηλα. Ἀπὸ τῆ δουλειᾶ μὲ κόλ-
 λησε τὸ τομάρ' εἰς τὰ κόκκαλα, καὶ δὲν ἔχω ἓνα κουρέλι
 νὰ σκεπάσω τὰ παλαιόπαιδα ποῦ τουρτουρίζουν ἀπὸ τῆ ψύ-
 χρα' καὶ γρυνιάζουν ἀπὸ τὴν πεῖνα' ὥς τὸ σπῆτι. Λίγο δου-
 λεύουμε γιὰ τὸν ἐνοικιαστή, πρέπει νὰ δουλέψωμε τώρα
 καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους.

Καὶ ἐπανελάβε τὸν κτηνώδη γρυσμὸν τῆς.

— Λάβε τοῦτο καὶ ὁδήγησόν με, εἶπεν ὁ λόρδος Βαρλέϋ,
 ἀποστρεφόμενος μετὰ μυσταγμοῦ, καὶ δίδων εἰς αὐτὴν ἓν
 δίστηλον.

Τῆς γυναικὸς οἱ ἄτονοι ὀφθαλμοὶ διεσπάλησαν, καὶ ἐξέ-
 πεμψαν φλόγας. Δι' αὐτομάτου δὲ κινήματος, λησμονοῦσα
 τὴν χειρίδα τοῦ κυλίνδρου ἣν ἔστρεφεν, ἤρπασε τὸ νόμισμα
 συγχρόνως διὰ τῶν δύο χειρῶν τῆς, καὶ τὸ ἐσφιγγεν ὡς
 φοβουμένη μὴ τῇ τὸ ἀφαιρέσῃ κάποιος. Ἦδη δὲ ὁ κύλινδρος,
 ἐνδίδων εἰς τὸ βάρος τοῦ ἀντικειμένου ὅπερ ἐχρέματο εἰς τὸ
 ἄκρον τοῦ περὶ αὐτὸν σχοινίου, ἤρχισεν νὰ στρέφηται κατ' ἐ-
 ναντίαν διεύθυνσιν, καὶ τὸ σχοινίον νὰ καταβαίνει, ὅτε

αἰσχρολόγος βλασφημία ἠκούσθη ἐξερχομένη ἀπὸ τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς.

— Σκάσετε βρωμομήρηκα τοῦ διαδόλου, ἔκραξεν ἡ γυνή, καὶ ἀρπάσασα τὴν χειρίδα τοῦ κυλίνδρου ἀμέσως, ἤρ-
χισε ν' ἀναβιάζῃ τὸ φορτίον.

— Αὐτὰ ποῦ ἔλεγα, μὴ πρὸς βάρος σας, ἐπρόσθεσεν ἔ-
πειτα ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν λόρδον Βαρλέϋ· τὰ ἔλεγα δι'
αὐτοὺς ποῦ μᾶς στίπτουν ὥς νὰ μείνουμε ξερὸ τζίπουρο, κ' ἔ-
πειτα μᾶς πετοῦν νὰ ψοφήσουμε σὲ κάμμιὰ κόχῃ σ' τὸ ἄ-
χυρο. Διὰ τὸ ἓνα σελίνι ποῦ μᾶς ρίπτουν 'ς τὸ πρόσωπον,
ζητοῦν τὴν δύναμι τῶν χειρῶν μας, ζητοῦν τὸν ἰδρῶτα
τοῦ μετώπου μας, τὸν ἀέρα ποῦ ἀναπνέουμε, τὸ φῶς τῆς ἡ-
μέρας μας, τῆς νυκτός μας τὸν ὕπνο. Ἄν θέλετε νὰ κατέ-
βετε, κοπιάστε.

— Ἀπὸ ποῦ θὰ καταβῶ; ἠρώτησεν ὁ λόρδος βλέπων
τριγύρω του.

— Ἀπ' αὐτοῦ δά, εἶπεν ἡ γυνή, δεικνύουσα τὸ μέλαν
στόμιον. Καθὼς ἐβγοῦν αὐτὰ τὰ βρωμόπαιδα, κατεβαίνετε
μὲ τὸ ἴδιον ξύλον.

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἔκυψε τότε ὑπὲρ τὸ στόμιον τοῦ φρέα-
τος νὰ ἰδῇ τὴν προτεινομένην εἰς αὐτὸν κατάβασιν.

Ἦτο δὲ στενὴ καὶ σκοτεινὴ ὥς τῶν συνήθων φρεάτων,
ὁ δὲ πυθμὴν ἰδὲν ἐφαίνετο· ἄλλως τε ἀπεκρύπτετο καὶ ὑπὸ
ἀμόρφου τινὸς ἀντικειμένου, ἀνασυρομένου τότε διὰ τοῦ σχοι-
νίου.

Μετ' ὀλίγον, αὐτὸ ἔφθασεν εἰς τὸ στόμιον, καὶ τότε ἐφά-
νησαν δύο παιδία, ὀκτὼ ἕως δέκα ἐτῶν, καθήμενα περιβά-
δην, στῆθος πρὸς στῆθος, ἐπὶ μικροῦ ὀριζοντίου ξύλου, ἀφ' οὗ
ἐκρέματο διὰ δύο ἀλύσεων φορτίον ἀνθρώκων.

Τὰ παιδιά ἦταν ὡς μικροὶ βδελυροὶ δαίμονες, ἐξερχόμε-
νοι ἀπὸ τῶν καπνοδόχων τοῦ ἄδου.

— Ἄπ' ἐδῶ πρέπει νὰ καταβῶ; ἠρώτησεν ὁ λόρδος μετὰ
πορρανοῦς δισταγμοῦ.

— Ἄν ὀρίζη, ἄς καθαλικέψη ἡ ἀφεντιά σου.

— Καὶ καταβαίνουν πολλοὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν τρύπαν; ἠ-
ρώτησεν ὁ λόρδος, εὐρίσκων τὴν ὁδὸν αὐτὴν ὀλίγον παρὰ-
δοξον δι' εὐγενές μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων.

— Πολλοὶ λέγει; Δεκατέσσαρες ὥραις τὴν ἡμέραν γυ-
ρίζω σὰν τὸ ἄλογο ποῦ δὲν ἔχει ψυχὴν, γυρίζω σὰν τὸν μύ-
λον ποῦ δὲν ἔχει ζωὴ· κ' ἔρχεται, καὶ φεύγει ὁ ἥλιος καὶ
μ' εὐρίσκει πάντοτε νὰ γυρίζω, καὶ πεντακόσιοι ἀνεβαίνουν,
καὶ πεντακόσιοι κατεβαίνουν κάθε ἡμέραν.— Κόπιασε, μὴ
φοβᾶσαι· κύτταξε τὰ παλαιόπαιδ' αὐτὰ πῶς δὲν φοβοῦνται.

Ὁ τελευταῖος οὗτος λόγος ἀπετείνετο εἰς τὴν φιλοτιμίαν
του. Ἐπειτα δὲ καὶ τὰ μικρὰ προοίμια τῆς ἀθλιότητος τῶν
ἀνθρώπων ἐκείνων, ἃ εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, τῷ ἐνέβαλλον τὴν
ἐπιθυμίαν, τῷ ἐπέβαλλον τὸ καθῆκον, καθ' ἃ ἐφρόνει, νὰ ἐμ-
βαθύνῃ εἰς τὴν τύχην αὐτῶν.

Διὸ, λησμονήσας ἐντελῶς τὴν ἐλαφρὰν ἀφορμὴν ἣτις
τὸν εἶχε φέρει ἐνταῦθα, καὶ τὰς δύο κυρίας ἃς οὔτε νὰ ἰδῇ
πλέον πιθανότητά τινα εἶχεν, οὔτε πρόθεσιν ν' ἀναζητήσῃ,
διεσκέλισε θαρραλέως τὸ ξύλον, ἀφέθη εἰς τὴν διάκρισιν τῆς
γυναικὸς, καὶ ἐν ᾧ αὐτὴ ἐξετέλει τὴν μηχανικὴν ἐργασίαν
τῆς, ἤρχισε νὰ κατέρχηται εἰς τὸ βάραθρον, σφίγγων διὰ
τῶν δύο χειρῶν του σπασμωδικῶς τὸ σχοινίον.

Γ.

Ὅταν δ' ἔφθασεν εἰς τὸν πυθμένα, καὶ ἀπέβη τοῦ ἀκρο-

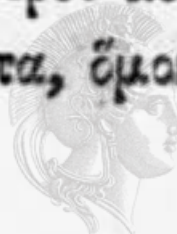
σφαλοῦς του καθίσματος, ἐστάθη ἐφ' ἱκανὰς στιγμὰς εἰς τὴν θέσιν του, ὅπως συνειθίσῃ τὴν πνιγερὰν ἀτμόσφαιραν τοῦ ὑπογείου ἐκείνου κόσμου, καὶ τὸ πυκνὸν αὐτοῦ σκότος.

Ἀβέβαιοί τινες καὶ φαντασιώδεις μορφαί, πλανωμένην τινὰ δεχόμεναι ἀκτῖνα τοῦ ἄνω φωτός, ἀνεφαίνοντο ἄνευ καταληπτοῦ διαγράμματος ἐκ τοῦ ἀχανοῦς τῆς νυκτός κύλπου. Ὅτε δ' οἱ ὀφθαλμοί του ὠκειώθησαν πρὸς αὐτήν, καὶ τὰ περίξ αὐτοῦ ἀντικείμενα διεγράφησαν εὐκρινέστερον, τότε ἐγνώρισεν ὅτι εὕρισκετο εἰς εὐρυτάτην ὑπόγειον αἴθουσαν, ἀνεσκαμμένην ἐντὸς τοῦ ἀνθρακος, ἧς δ' ἡ θολωτὴ ὁρορῇ ἦτο τόσον ταπεινὴ, ὥστε ἀνὴρ ὑψηλόσωμος μόλις ἐδύνατο νὰ σταθῇ ὀρθίος ἐν αὐτῇ. Καθ' ὅλην δὲ τὴν περιφέρειαν τῶν τοίχων αὐτῆς ἠνείγοντο ὀπαὶ σκοτειναί, καὶ διὰ τινων ἐξ αὐτῶν τὸ βλέμμα ἐβυθίζετο εἰς μακρὰς ὑπογείους διόδους· εἰς δὲ τ' ἀπώτερα βάθη διήρχοντο συνεχῶς θαμβοὶ λύχνοι, ὥς ἀστέρες περιφερόμενοι, καὶ εἰς τὸ μέρος ὃ ἐξωογόνει ἡ φωτεινὴ αὐτῶν περιφέρεια ἐφαίνοντο σκιαὶ μέλαιναι ἄνω καὶ κάτω κινούμεναι, καὶ ἐναγώνια καὶ ἀκατάληπτα σχήματα ἐκτελοῦσαι, ὥς οἱ κολαζόμενοι ἐν τῷ ἄδῃ.

Εἰς τῶν ἐργοστασιαρχῶν, ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, τῷ προσέφερε νὰ τὸν ξεναγήσῃ, καὶ λαβὼν φανὸν εἰς τὰς χεῖρας, τὸν περιέφερεν εἰς τὸ εὐρὺ καὶ ζοφερὸν αὐτὸ πανδαιμόνιον.

Ὅτε ὁ λόρδος Βαρλέυ παρεχάλπαζε φαιδρὸς παρὰ τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ἁμαξάν, ῥοφῶν διὰ τῶν βλεμμάτων του τὸ χάριεν μειδίσμα τῆς ωραίας συνοδοιπόρου του, δὲν προέβλεπε ποῖον οἰκτρὸν τῷ ἐπεφυλάττετο θέαμα πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἰδίας ἡμέρας.

Ἡ μεγάλη αἴθουσα ἐν ᾗ εὕρισκετο ἦτον ἐν τῶν κένυρων εἰς ἃ ἀπέληγον οἱ ἀναρίθμητοι ζοφεροὶ αὐλῶνες τοῦ υπογείου αὐτοῦ λαβυρίνθου. Πολλὰ φρέατα, ὅμοια πρὸς τὸ

οὗ αὐτὸς εἶχε καταβῆ, διέσχίζον πολλαχοῦ τὴν ὄρεφὴν αὐτῆς, καὶ ἐκοινώνουν μετὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Περὶ αὐτὰ δ' ἦν ἀδιάκοπος τῶν ἀνθρακωρύχων ἡ κίνησις, ὡς ἡ τῶν μελισσῶν περὶ τὴν τοῦ σίμβλου ὁπὴν, καὶ εἰς τὴν ἄ-
κταν τῶν σχοινίων κρεμάμενοι, οἱ μὲν ἀνήρχοντο, οἱ δὲ κατήρχοντο μετὰ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας των.

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἠθέλησε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς ἓνα τῶν πλαγίων αὐλώνων. Ἀλλὰ βυθίσας τὸ βλέμμα εἰς τὸν πλησιέστερον, ἡσθάνθη συστελλομένην τὴν καρδίαν του καὶ ψυχρανθεῖσαν τὴν ἐπιθυμίαν του. Ἡ δίοδος αὕτη ἦτο τόσο μακρὰ, ὥστε τὸ πέρας τῆς δὲν ἐφαίνετο, τόσο δὲ ταπεινὴ, ὥστε οἱ ἐργάται ἠναγκάζοντο νὰ τὴν διέρχωνται καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς κυρτοῖ, καὶ κύπτοντες σχεδὸν ὀριζοντίως τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματός των. Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς ἦτον, ἐξ αἰτίας τοῦ ἄνωθεν ἀδιακόπως ἀποσταλάζοντος ὕδατος, βορβορῶδες τέλμα, εἰς ὃ αὐτοὶ ἐνεβάτευον ἕως ὑπὲρ μέσσην τὴν κνήμην.

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἐμακρύνθη τῆς διόδου ταύτης, προτιθέμενος νὰ καταγγείλῃ τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς εἰς τὴν βουλὴν τῶν λόρδων.

Ἰδὼν δὲ τὴν μετ' αὐτὴν τοῦλάχιστον στεγνὴν, καὶ κατὰ τι ὑψηλοτέραν, καὶ μαθὼν ὑπὸ τοῦ ἐδηγοῦ του ὅτι εἰς ὅλον τὸ ἀνθρακωρυχεῖον δὲν ὑπῆρχον αὐτῆς ὑψηλότεραι, ἀπεφάσισε νὰ διατρέξῃ αὐτήν.

Ἀλλὰ μόλις προὔχώρησε περὶ τὰ πεντήκοντα βήματα, καὶ ἡ συναίσθησις ὅτι δὲν ἐδύνατο ν' ἀνορθώσῃ τὸ σῶμά του, ὅτι δὲν ἐδύνατο ἐλευθέρως νὰ κινηθῇ, τὸ περικεχυμένον σκότος, γινόμενον ὁρατώτερον διὰ τοῦ ἀμυδροῦ φωτὸς τοῦ φανοῦ, ὁ συμπεπυκνωμένος καὶ δύσπνους ἀήρ, τῷ ἐνέβαλον στενοχωρίαν ἣτις δὲν ἦτον ἀπηλλαγμένη δειλίας,

καὶ ἥτις, καθ' ὅσον προὔχῳρει, καὶ ὁ αὐλὼν παρετείνετο, ἐκορυφοῦτο εἰς ἀγωνίαν σχεδόν.

Ὡστε, ὅταν τέλος ἐξῆλθε κατὰ τὸ ἄλλο πέρας εἰς μίαν τῶν εὐρυτέρων ἐκείνων αἰθουσῶν, ἀνέπνευσε βαθέως, ὡς ὁ ἀνακύπτων ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἐκτείνῃ περαιτέρω τὴν ἔρευνάν του, ἀλλὰ νὰ ἐγκαταλείψῃ ἀμέσως τ' ἀφώτιστα καὶ ἄξενα ἐκεῖνα βασίλεια τοῦ θανάτου, ὅπου μόνον οἱ ἄθλιοι πολίται αὐτῶν δύνανται νὰ διαμένωσι.

Προὔχῳρησε λοιπὸν πρὸς ἓν τῶν φρεάτων, καὶ περιέμεινε νὰ καταβῶσι δύο γυναῖκες, αἵτινες ἐκρέμαντο εἰς ἄκραν σχοινίου ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, ἵνα τὰς διαδεχθῇ εἰς τὴν ἐναέριον γέφυράν των.

Ἄλλ' ἐν ᾧ περιέμενεν, εἶδεν ἐξερχόμενον ἀπὸ μιᾶς τῶν πλαγίων συρίγγων φανόν, καὶ κατόπιν αὐτοῦ γυναῖκα, ἥς ἡ εὐπρεπὴς ἐνδυμασία ἐφαίνετο ἀντίφασις πρὸς τοῦ μέρους ἐκείνου τὰ ἥθη.

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ, ὅστις, ὡς ἡξεύρομεν, δὲν ἦτον ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος περιεργείας, ἠθέλησε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ μυστήριον· ἀλλὰ, μόλις προσελθὼν, ἀνεγνώρισε τὴν πρεσβυτέραν τῶν δύο κυριῶν μεθ' ὧν εἶχε συνοδοιπορήσει.

Ἡ κυρία τὸν ἐχαιρέτησεν ὡς παλαιὰ γνωριμία. Εἰς τὰ ἄγρια ἐκεῖνα βάθη τῆς γῆς, δύο κάτοικοι τοῦ ἄνω κόσμου εἰσὶν ὡς δύο συμπατριῶται ἀπαντῶμενοι εἰς τόπους μεμακρυσμένους, καὶ ἡ σχέσις μεταξὺ αὐτῶν εὐκόλως συνδέεται.

— Ὁ λόρδος Βαρλέϋ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἶπεν ἡ κυρία ἀφ' οὗ οὗτος τὴν ἀντεχαιρέτησεν.

Ὁ λόρδος ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καταφάσκων, καὶ ἐθεώρησε μετὰ τινος ἐκπλήξεως τὴν ἄγνωστον κυρίαν ἥτις τὸν ἐγνώριζε.

— Σᾶς εἶδον ἅπαξ ἡ δὲ, ἐξηκολούθησεν αὕτη, εἰς τοὺς ἑσπέρους τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας ἐν Λονδίῳ. — Ἀχαρὶ πρέσβης διὰ περιδιάβασιν, ἐπρόσθεσεν ἔπειτα, δεικνύουσα περὶ αὐτὴν.

— Πρὸ πάντων διὰ κυρίας, ἀπήντησε μειδιῶν ὁ λόρδος Βαρλέϋ. Ἄλλ' ἡ κυρία εἶναι ἀναμφισβόλως ἰδιοκτῆτις τῶν λατομεείων τούτων.

— Ὅχι, ἀπήντησεν αὕτη. Τὰ λατομεῖα εἰσὶν ἰδιοκτησίᾳ τοῦ λόρδου Ῥοζαμόνδου. Ἐγὼ εἶμαι ἡ Λαίδου Σερφείλδ, — διότι εἴμεθα ἠναγκασμένοι εἰς αὐτοπαρουσίασιν· τοιαύτη εἶναι ἡ ἐθιμοταξία τοῦ τόπου.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν λόρδον Βαρλέϋ, ὡς μιᾶς τῶν ἐπισημοτέρων καὶ πλουτιωτέρων οἰκογενειῶν τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας.

— Ἦλθατε, ἐξηκολούθησεν ἡ Λαίδου Σερφείλδ, νὰ ἰδῇτε τὴν δίαίταν ἢ μᾶλλον τὴν ἀθλιότητα τῶν δυστυχῶν τούτων ὄντων. Ἄν θέλητε νὰ μὲ ἀκολουθήσητε, προσφέρομαι νὰ σᾶς ξεναγήσω.

Ἐννοεῖται ὅτι ἤθελεν ἐρυθριάσει ὁ λόρδος Βαρλέϋ ν' ἀρνηθῇ ὑπὸ μόνῃς δειλίας τὴν περιήγησιν ἣτις ὑπὸ κυρίας τῇ ἐπροτείνετο.

Προσέτι δ' ἀνεγεννήθη ἐν αὐτῷ καὶ τις ἐλπίς νὰ ἰδῇ πάλιν τὴν χαρίεσσαν πρωϊνὴν ὀπτασίαν του. Καὶ ἔβλεπε μὲν ὅτι ἡ νέα συνοδοιπόρος του δὲν εἶχε συνοδεύσει τὴν πρεσβυτέραν τῆς σύντροφον εἰς τὰ ἀνήλια ἐκεῖνα ὑπόγεια, τόσον ἀνοίκεια δι' ἄνθος τρυφερόν ὡς αὐτὴν, ἀλλὰ τῷ ἐφαίνετο πιθανόν ὅτι ἡ γνωριμία των ὑπὸ τοιούτους ἀρχίσασα οἰωνός, ἤθελεν ἐξακολουθήσει καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Προσέφερε λοιπὸν τὸν βραχίονά του εἰς τὴν Λαίδου Σερφείλδ, καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὰς περαιτέρω διόδους, ὅπου

ἤναγκάσθη νὰ τὴν παρακολουθῇ, κλίνων βαθέως τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῆς αἰδοῦς καὶ τοῦ παραδείγματος.

Πανταχοῦ, καὶ εἰς τοὺς αὐλῶνας καὶ εἰς τὰς αἰθούσας ἀπῆντων ἀγέλας ἐργατῶν ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, φέροντας ἐπὶ τῶν νώτων φορτίον βαρύτατον, καὶ κύπτοντας ὑπ' αὐτὸ μέχρι γῆς, ὥστε σχεδὸν ἐπεριπάτουν τετραποδητὶ, ὁμοιάζοντες τ' ἀχθοφόρα ζῶα, ὧν ἐξετέλουν τὴν ἐπίπονον ἐργασίαν.

Ἄλλαχοῦ ἀπῆντων παῖδας τρυφερὰς ἡλικίας, σύροντας μετ' ἀγῶνος ἢ ὠλοῦντας ἀμάξας πλήρεις ἀνθρώπων, καὶ ἐξαντλοῦντας εἰς τοῦτο τὰς μόλις ἀναφυομένας δυνάμεις των.

Ἐκατέρωθεν τῶν μακρῶν παρόδων, εἰς τοὺς ταπεινοὺς αὐτῶν τοίχους, ἠνοίγοντο εἰς ἴσα διαστήματα μικρὰ ὀπαί, οὐδὲ τόσον ὑψηλαὶ ὥστε καὶ ἐξαετὲς παιδίον νὰ σταθῇ ὀρθιον εἰς αὐτάς. Ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἐβύθισε τὸ βλέμμα εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν, καὶ τῷ ἐφάνη ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ σκότους ἔβλεπεν ὡς κινούμενά τινα ἀντικείμενα.

— Αὐταὶ εἰσὶν αἱ πλάγαι πάροδοι, τῷ εἶπεν ἡ Λαίδυ Σερφεΐλδ. Δυστυχῆς ἡ τύχη τῶν ἀνθρώπων ἔσοι ἐργάζονται εἰς αὐτάς!

— Πῶς! ἐργάζονται ἄνθρωποι εἰς ἐκείνας τὰς τρύπας; ἀνέκραξε μετὰ φρίκης ὁ λόρδος.

— Ἄν θέλητε νὰ ἰδῇτε μίαν αὐτῶν, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία, πρέπει ν' ἀποφασίσητε νὰ εἰσέλθητε σχεδὸν ἔρπων.

— Ἐχω τῷ ὄντι μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τῶν δυστυχῶν τούτων τὸν ἄθλιον βίον. Ἀλλὰ νὰ εἰσέλθω ἐκεῖ μοὶ φαίνεται ἀδύνατον. Τοιαύτη ἐπιχείρησις ὑπερβαίνει τὸ καθῆκον τῆς χριστιανικωτέρας ἀποσιώσεως.

Δ'.

Ἀκόμη ὠμίλει, ὅτε ἐκ μιᾶς τῶν ὁπῶν τούτων προέ-
κυψε μία τῶν τῆς ὑπηρεσίας γυναικῶν, εἰς τὴν μίαν χεῖρα
βύχον κρατοῦσα, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἐγγίζουσα τὴν γῆν
καὶ βοηθουμένη νὰ περιπατῇ.

Ἐξῆλθε δὲ κατόπιν αὐτῆς ἄλλη γυνή, κάμπτουσα τὰ
γόνατα, τὸ ἄνω σῶμα σχεδὸν ὀριζοντίως κρατοῦσα, καὶ διὰ
τῶν χειρῶν κρατουμένη ἀπὸ τῶν δύο τοίχων. Ὁ λόρδος
Βαρλέϋ ἔμεινεν ἔκπληκτος, οὐδ' ἐδύνατο νὰ πιστεύσῃ τοὺς
ὀφθαλμούς του. Ἡ δευτέρα αὕτη γυνή ἦτον ἡ ὠραία συνο-
δοιπóρος του!

— Ἐμμα, φιλτάτη, εἶπεν ἡ Λαίδου Σερφεῖλδ, ὁ λόρδος
Βαρλέϋ.

Ἡ νέα ἀνέβλεψεν, ἠρυθρίασε σφοδρῶς, καὶ ἐχαιρέτησε.

Συγχρόνως δ' ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ στομίου ἀμάξιον πλη-
ρες ὀρυκτοῦ, πληροῦν σχεδὸν ὅλην τὴν δίοδον καθ' ὕψος καὶ
πλάτος, καὶ συρόμενον, ὥς κατ' ἀρχὰς ὑπέλαβεν ὁ λόρδος,
ὑπὸ μεγάλου κυνός, ὥς ὅμως ἐκ δευτέρας ὀψεως παρετήρη-
σεν, ὑπὸ παιδίου δωδεκαετοῦς περίπου. Τὸ ἄθλιον ἦν προ-
σηρτημένον εἰς τὴν ἅμαξαν δι' ἀλύσεως ἥτις τὸ ἐζώννυε
κατὰ τὴν μέσσην τοῦ σώματος, καὶ διήρχετο διὰ τῶν σκε-
λῶν του. Βεβιασμένον δὲ νὰ πίπτῃ πρηνές, ὅπως μὴ τὸ μέ-
τωπόν του συντριβῇ ἐπὶ τοῦ θόλου, καὶ νὰ ἔλκῃ ἐντεῖνον εἰς
ὑπέρτατον βαθμὸν τὰς δυνάμεις του, περιεπάτει τετραπο-
δητὶ, καὶ ὁ ἰδρῶς ἔτρεχε κρουνηδὸν ἀπὸ τοῦ νοσηροῦ του
προσώπου, ἐν ᾧ τὸ στῆθός του ἤσθμαινεν ὡς φύσα μεταλ-
λουργοῦ.

— Μῆτερ, εἶπεν ἡ Ἐμμα· ἰδοὺ ὁ τελευταῖός μας νεοσύλ-
[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΓΚΑΒΗ—Τόμ. Γ'.]

λεκτος. Τὸ παιδίον αὐτὸ ἔχει μητέρα ἀσθενῇ καὶ πέντε ἀδελφούς μικροτέρους, περιμένοντας παρ' αὐτοῦ τὴν τροφήν των. Ὁ ἐπιστάτης Κ. Φῶκνερ μοὶ εἶπεν ὅτι τὸ εἶδε μίαν ἡμέραν καθήμενον κατὰ μέρος, ἐν ᾧ ἐπρογευματίζον οἱ λοιποὶ ἐργάται, καὶ κλαῖον. Τὸ ἠρώτησεν ἂν πάσχη. — Δὲν πάσχω, ἀπεκρίθη, πεινῶ. Ἄν προγευματίσω ἐγὼ, δὲν θὰ δειπνήσουν οἱ ἀδελφοί μου. Καὶ διὰ νὰ κερδήσῃ τὸν ἄρτον τῶν ἀδελφῶν του, ἐργάζεται δεκατέσσαρας ὥρας τὴν ἐπίπονον ἐργασίαν ἣν εἶδατε, ὥστε τὸ δυστυχὲς δὲν θ' ἀργήσῃ ν' ἀποθάνῃ, ὡς ἀπέθανεν ὁ πατήρ του, ἀπὸ τὴν πείναν.

Καὶ τῷ ὄντι τὸ μέτωπόν του ἔφερε τὴν πελιδνὴν τῆς πείνης σφραγίδα, καὶ οἱ πόδες του, ὅταν ἠθέλησε ν' ἀνορθωθῇ, ἐκλονοῦντο ὡς κάλαμοι.

— Πῶς ὀνομάζεται; ἠρώτησεν ἡ Λαίδου Σερφεῖλδ.

— Βὸβ Χόβ, ἀπήντησεν ἡ Ἑμμα.

Καὶ ἡ μήτηρ τῆς ἐσημείωσε τὸ ὄνομα ἐπὶ μικροῦ χρυσελεφαντίνου χαρτοφυλακίου. Ἐπειτα δὲ, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν νέον λόρδον·

— Εἶδατε περίπου, τῷ εἶπεν, ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ ἰδῇτε τοῦ γηίνου τούτου ἄδου· ὅ,τι τοῦλάχιστον, ἐπρόσθεσε μειδιῶσα, δύναται εὐλόγως ν' ἀπαιτηθῇ παρὰ τῆς χριστιανικωτέρας ἀφοσιώσεως. Προσέτι δὲ, τοῦ παιδίου τούτου τὸ μικρὸν ἐπεισόδιον μᾶς ἐμύησεν ἀρκούντως εἰς τὰ μυστήρια τῶν ἀπροσίτων ἐκείνων ἀδύτων. Ἴσως τώρα ἐπεθυμήσατε αἶρα καὶ ἥλιον.

— Τῷ ὄντι, ἀπεκρίθη ὁ λόρδος Βαρλέϋ, ὁ ξένος εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ταύτην αἰσθάνεται καὶ τὸ στῆθός του φυσικῶς πιεζόμενον καὶ τὴν καρδίαν του ἠθικῶς, καὶ ποθεῖ τέλος τὸν ἥλιον καὶ φαιδροτέρας σκηνάς. Ὅταν πετῶμεν ἐπὶ τῶν φλογερῶν πτερύγων τοῦ ἀτμοκινήτου ἢ τῆς ἀτμαμάξης, ἢ βλέ-

ὠμεν τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα τῶν ἐργαστασίων μας προϊόντα, ἔν συλλογιζόμεθα ὅτι διὰ τὴν ἀπόλαυσιν ἡμῶν ταύτην πολλὰς ὀργυιάς ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν χιλιάδες ἀνθρώπων στενάζουσιν ἐν τῇ σκοτίᾳ καὶ ζῶσι βίον ἀδελφὸν τοῦ θαλάτου!

Μετὰ δὲ τὴν ἠθικὴν ταύτην σκέψιν, ἀληθῆ αἰσθανόμενος ἀνυπερμονησίαν ν' ἀσπασθῇ τὸν ἄνω κόσμον, ἔδειξεν εἰς τὰς κυρίας κλίμακα προσανακεκλιμένην εἰς τὸν τοῖχον, δι' ἧς ἀνέβαινον κατὰ σειρὰν ἀδιάκοπον γυναικες φέρονται βαρέα φορτία, κρεμάμενα διὰ λωρίων ἀπὸ τῶν κεφαλῶν καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων των.

— Νομίζω, ἐξηκολούθησεν, ὅτι εἰς τὰς κυρίας δὲν θὰ ἦναι πολὺ εὐάρεστον ν' ἀναβῶσι κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐγὼ κατέβην. Ἡ ὑπόγειος αὕτη πτῆσις μοὶ ἐφάνη ὀχληροτάτη. Ἄν μοὶ ἐπιτρέπητε, θὰ σᾶς ὀδηγήσω διὰ ταύτης τῆς κλίμακος.

Καὶ ἔθεσε τὸν πόδα του εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς κλίμακος.

— Φυλαχθῆτε! ἔκραξεν αἰφνης ἡ Ἑμμα, καὶ τὸν ἔσυρε βιαίως ἐκ τοῦ βραχίονος.

Μόλις δ' ἀπέκλινεν ὁ λόρδος Βαρλέϋ, καὶ εἰς τὴν θέσιν ὅπου πρὶν ἴστατο ἔπεσε βροχὴ ὀγκωδῶν λιθανθράκων, ὧν ἕκαστος ἤρκει νὰ τὸν φονεύσῃ. Τῆς γυναικὸς ἥτις ἀνέβαινε τελευταία τὴν κλίμακα ἀπεκόπη τὸ λωρίον δι' οὗ τὸ φορτίον της ἐκρέματο ἐκ τῆς κεφαλῆς της, καὶ οἱ ἄνθρακες ἔπεσαν μετὰ μεγάλης ὀρμῆς, κινδυνεύσαντες νὰ τὴν κατασύρῃσι μεθ' ἑαυτῶν.

— Ἴδού, εἶπεν ἡ Ἑμμα, εἰς τῶν συνηθεστέρων κινδύνων τῶν ἀνθρακωρυχείων, καὶ μάλιστα τῶν ἀναβάσεων τούτων.

Πολλάκις θραύονται οἱ ἱμάντες, καὶ οἱ ἄνθρακες κρημνι-

ζόμενοι, τραυματίζουν και δύνανται και νὰ φονεύσωσι τὰς ἐπομένας γυναῖκας, αἵτινες βαρέως πεφορτισμένοι και ἐκεῖναι, δὲν εἶναι εὐκίνητοι ὥστε νὰ προφυλαχθῶσιν. Ἄν θέλητε νὰ μὲ ἀκολουθήσητε, ἐλπίζω ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς δείξω ἀσφαλεστέραν ἀνάβασιν.

Ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν λοιπὸν τῆς νέας Μίς, διῆλθον και ἄλλην δίοδον, και δι' αὐτῆς εἰς αἶθουσαν, ἧς τὴν ὀροφὴν διέσχιζε φρέαρ ὁπωσοῦν εὐρύτερον τῶν λοιπῶν· ἐντὸς δ' αὐτοῦ περιείχετο κοχλίας, ἡ ἐλικοειδὴς κλιμαξ ξυλίνη, και διὰ τοῦ κοχλίου τούτου, εἰς μικρὸν τόπον μακρὰν ὁδὸν περιέχοντος, ἀνήρχοντο ἐναγωνίως και ἐπιμόχθως οἱ ἀχθοφόροι.

Ἀλλὰ, εἰ και ζοφερά και ἐκτεταμένη, ἦτον ὅμως ἡ ὁδὸς αὕτη ἀκίνδυνος καὶ, και διὰ τοὺς ἀνερχομένους ἄνευ φορτίου ἡ εὐχρηστοτάτη, δι' ὃ και ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἐπίσημος καταβάθρα, δι' ἧς οἱ ἐπιστάται ἐκοινώνουν μετὰ τοῦ ἀνθρωπωρυχείου.

Ὅτε ἀνέβησαν, ἦτον ἤδη ἑσπέρα.

— Ἡ ἐπιθυμία σας τοῦ ν' ἀσπασθῇτε τὸν ἥλιον, εἶπεν ἡ Λαΐδου Σερφεῖλδ πρὸς τὸν λόρδον Βαρλέϋ, φοβοῦμαι θὰ πρέπη νὰ ἔχη ὑπομονὴν ἕως αὔριον. Ἐν τούτοις εἰς περιφέρειαν τριῶν ὥρῶν ἀπ' ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ξενοδοχεῖον κατοικήσιμον. Μυλόρδε, δέχθητε τὸ δεῖπνόν μας και τὴν φιλοξενίαν μας ἀφελῶς ὡς σᾶς τὴν προσφέρομεν. Ἡ οἰκία ἐκείνη εἶναι τοῦ ἐνοικιαστοῦ Κ. Φῶκνερ· ἀλλ' ὅσάκις ἐρχόμεθα, εἶναι ὅλη εἰς τὴν διάθεσίν μας, και οἱ ξένοι ἡμῶν εἶναι ξένοι του.

Ὁ λόρδος Βαρλέϋ δὲν ἀντέτεινε πολὺ εἰς τὴν φιλόφρονα ταύτην πρόσκλησιν, ἀπαλλάττουσαν αὐτὸν τοῦ κινδύνου τοῦ νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τι ῥυπαρὸν οἶνοπωλεῖον ἢ εἰς τὸ

ὑπαιθρον, καὶ μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἐκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τῆς Λαίδου Σερφεῖλδ καὶ τῆς θυγατρὸς της.

Εννοεῖται δ' ὅτι ἡ συνδιάλεξις κυρίως περιστρέφετο περὶ τὸ ἀνθρακωρυχεῖον τοῦ Γλουμυμάουθ. Ὁ λόρδος Βαρλέϋ περιέγραφε τὰς ἐντυπώσεις του μετὰ ζοφερῶν χρωμάτων. Δὲν ἐπίστευεν, ἔλεγε, πολλοὶ περιηγηταὶ νὰ ἐπισκέπτονται τὰ φρικώδη ἐκεῖνα βάραθρα· ὡς πρὸς κυρίας μάλιστα, ἀμφέβηλλεν ἂν καὶ αὐτὴ ἡ Λαίδου Ῥοζαμόνδ, ἡ ἰδιοκτῆτις, εἶχε τὴν φαντασίαν νὰ καταβῇ ποτὲ εἰς αὐτὰ, καὶ διῖσχυρίζετο ὅτι ἡ κατεπείγουσα ἀνάγκη ἢ ὑπερβολικὴ δόσις περιεργείας ἐδύνατο νὰ πείσῃ γυναῖκα εἰς τοῦτο, ὁμολογῶν ὅτι δὲν γνωρίζει πολλὰς ἐχούσας τὴν ἀπαιτουμένην ψυχικὴν δύναμιν νὰ τὸ ἀποφασίσωσιν. Ἐπειτα δὲ ἀπέδιδε χάριτας εἰς τὴν Μις Ἑρμαν ὅτι, ὡς ἄλλος Ἑρμῆς, τοὺς ἀνεδίβασεν ἐκ τοῦ ἄδου ἐκείνου, οὗ φαίνεται γνωρίζουσα τὰς ἐλαχίστας γωνίας.

— Καὶ ὅλαι αὗται αἱ περιφράσεις, εἶπε μειδιῶσα ἡ Λαίδου Σερφεῖλδ, δηλοῦσιν ὅτι ὁ λόρδος Βαρλέϋ ἔχει οὐ μικρὰν δόσιν περιεργείας νὰ μάθῃ τί ἐζητοῦμεν ἐντὸς τοῦ ἀνθρακωρυχείου, καὶ πῶς συμβαίνει νὰ γνωρίζωμεν ὅλας τὰς ἀναβάθρας καὶ ὅλας τὰς γωνίας αὐτοῦ.

— Κυρία μου, μὲ τρομάζετε, ἀπεκρίθη ὁ λόρδος. Βλέπω ὅτι τοῦ Ἑρμοῦ ἔχετε οὐ μόνον τὴν ψυχοπομπὸν ἀλλὰ καὶ τὴν μαγικὴν ῥάβδον, καὶ φοβοῦμαι ὅτι ἀναγινώσκετε εἰς τὴν καρδίαν μου εὐκρινέστερον ἅφ' ὅ,τι τολμῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Ἐστω λοιπὸν, ὑπέλαβεν ἡ Λαίδου Σερφεῖλδ. Ἀφ' οὗ ἡ περιέργειά σας εἶναι τόση, ὥστε καὶ τὴν ὁμολογεῖτε, ἀνάγκη πᾶσα νὰ τὴν εὐχαριστήσωμεν, διὰ νὰ ἐξαγοράσωμεν καὶ τὴν λιτότητα τοῦ ὁδοιπορικοῦ δείπνου μας.

Ε΄.

Ἐπειτα δὲ, ἅψ' οὗ ἐσιώπησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, καθ' ἃς τὸ πρόσωπόν της ἔλαβεν ἑκφρασιν σοβαρωτέραν καὶ μελαγχολικὴν,

— Εἶναι δεκατρία ἔτη, εἶπεν, ἅψ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ λόρδος Σερφείλδ μετὰ πενταετῇ συζυγίαν. Συγχωρήσατε, Μυλόνδε, ἂν τ' ὄνομά του ἀναβιδάζῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου μου νέφη. Ἐμπρὸς ξένων τὸ προφέρω σπανίως, ἀλλ' ἡ καρδία μου αὐτὸ μόνον προφέρει. Ὅταν ἔζῃ, ὁ κόσμος συνεκεντροῦτο δι' ἐμὲ εἰς τὸν φίλτατόν μου Ἀδόλφον· ἅψ' ὅτου ἀπέθανε, περιωρίσθη εἰς τὴν μνήμην του, — εἰς τὴν μνήμην του, καὶ εἰς τὴν μικράν μου Ἑμμαν, τὴν ζῶσαν εἰκόνα του.

Ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου κείμενος, ἔλαβε τὸ τετραετὲς τότε τέκνον του ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ φιλήσας αὐτὸ περιπαθῶς εἰς τὸ στόμα, — Φιλτάτη Καρολίνα, μοὶ εἶπεν, ἐγὼ ἀποθνήσκω. Σοὶ παραδίδω τὴν θυγατέρα μας· ζῆσον δι' αὐτήν, ἔσο ἐπὶ τῆς γῆς ὁ φρουρὸς ἁγγελὸς της. Εἶναι ἡ τελευταία παράκλησίς μου, ἡ φιλτάτη παρακαταθήκη μου.

«Αὗται ἦσαν αἱ ἔσχαται λέξεις του!»

Ἡ Λαίδυ Σερφείλδ διεκόπη ἐνταῦθα ὑπ' ἰσχυρᾶς συγκινήσεως· μετὰ τινὰς δὲ στιγμὰς ἐπανέλαβεν·

— Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἡ ζωὴ μου διήρχετο μετὰ δακρύων καὶ μητρικῶν μεριμνῶν. Ἡ Ἑμμαν μου ἦτον ὁ μόνος τῆς ὑπάρξεώς μου σκοπός. Ἡ καρδία μου δὲν εἶχεν ἄλλην παραμυθίαν, καὶ οἱ τελευταῖοι τοῦ ἀνδρός μου λόγοι τὴν καθίστων ἱεράν δι' ἐμέ.

«Οὕτω παρῆλθον οἱ πρῶτοι μῆνες τῆς θλιβερᾶς μου χηρείας. Κατὰ τὴν πρώτην δ' ἐπέτειον ἡμέραν αὐτῆς, παρα-

λαβοῦσα τὴν θυγατέρα μου, ἐπορεύθην νὰ κλαύσω ἐπὶ τοῦ
 ὅπου καὶ μόνον δι' ἐμὲ κατῴκει ἡ εὐτυχία.

« Ἐπέστρεφον δὲ πεζὴ μετ' αὐτῆς, ὅτε διὰ τῶν δακρύων
 σου διέκρινα γυναῖκα πτωχὴν, ἣτις μᾶς παρηκολούθει καὶ
 ἐπτενάζε συνεχῶς. Οὐδὲν καθιστᾷ συμπαθῇ πρὸς τὰς συμ-
 φράς τῶν ἄλλων ὡς αἱ ἴδιαι συμφοραί· διὸ σταθεῖσα, ἠρώ-
 τησα τὴν γυναῖκα τί πάσχει, καὶ εἰς τί δύναμαι νὰ τὴν
 βοηθήσω.

« — Ἡ δυστυχία μου βοήθειαν δὲν ἐπιδέχεται, ἀπεκρίθη
 ἐκείνη. Τὸν ἄνδρα μου μοὶ τὸν ἐπῆραν ναύτην. Ματαίως
 παρεκάλεσα, ἔκλαυσα, τοῖς εἶπα ὅτι μακράν του μοὶ εἶναι
 ἀδύνατον νὰ ζήσω. Ἐγέλασαν διὰ τὰ δάκρυά μου, καὶ μοὶ
 τὸν ἐπῆραν. Ἀφ' ὅτου ἔφυγε, περιέμενον τὴν ἐπιστροφὴν
 του, κ' ἐμετροῦσα τὰς ἡμέρας καὶ τὰς στιγμὰς, καὶ, ἀντὶ
 νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἦλθεν εἰδήσις, καὶ μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι...
 ἐπνίγη! Ἐφυγον, κυρία, ἀπὸ τῶν μερῶν ὅπου ἔβλεπον παν-
 τοῦ τὴν εἰκόνα του, ὅπου μοὶ παριστᾷτο παντοῦ τῆς εὐτυ-
 χίας μου ἢ ἀνάμνησις· ἔφυγον ὡς παράφορος, καὶ πλανῶμαι
 ἀβοήθητος εἰς τὴν γῆν, μὴ ἔχουσα στέγην ὅπου ν' ἀνα-
 παύσω τὴν κεφαλὴν μου, μὴ ἔχουσα ὄβολον ν' ἀγοράσω
 τῆς ἡμέρας μου τὸν ξηρὸν ἄρτον, καὶ ἐπικαλουμένη ὡς εὐ-
 τυχίαν τὸν θάνατον, εἴτε ἡ πεῖνα μοὶ τὸν φέρῃ εἴτε ἡ ἀπελ-
 πισία.

« Καί, καλύψασα τοὺς ὀφθαλμούς της διὰ τῶν δύο χει-
 ρῶν της, ἤρχισε νὰ γογγίζῃ οἰκτρῶς. Ἡ συγγένεια τῆς θλί-
 ψεώς της πρὸς τὴν ἐδικήν μου βαθέως μὲ συνεκίνησε.

« — Καλὴ γυναῖκα, τῇ εἶπον, δὲν εἶσαι ἡ μόνη εἰς ἣν ὁ
 Θεὸς ἔπεμψε τὴν φοβεράν ταύτην δοκιμασίαν. Ἄν ἄλλων
 δάκρυα δύνανται νὰ ἐλαττώσωσι τῶν δακρύων σου τὴν πι-
 κρίαν, ἐλθὲ εἰς τὸν οἶκόν μας· ἐκεῖ θὰ εὕρῃς ἄρτον διὰ τὴν

πεινάν σου, στέγην διὰ τὴν κεφαλὴν σου, καὶ ἴσως τινὰ ἀνακούφισιν εἰς τὴν λύπην σου.

«Ἡ γυνὴ ἐδέχθη μεθ' ὑπερβολικῶν ἐκφράσεων εὐγνωμοσύνης. Ἐπειτα δὲ, λαβοῦσα τὴν Ἑμμαν μου εἰς τὰς χεῖράς της, τὴν κατεφίλει, καὶ τὴν ἐκολάκευε, καὶ ἔπαιζε μετ' αὐτῆς, καὶ ἐφαίνετο ἀγαπῶσα περιπαθῶς τὸ παιδίον. Εἰς τὴν οἰκίαν μου τῇ ἔδωκα δωμάτιον ἐντὸς τοῦ κήπου.

«Τὴν ἐπαύριον ἤμην ἀσθενής. Τὰ βίαια τῆς προτεραίας αἰσθήματα εἶχον προσβάλει τὸ νευρικὸν σύστημά μου, καὶ ἠναγκάσθην νὰ μείνω δι' ὅλης τῆς ἡμέρας κλινήρης, προσπαθοῦσα διὰ τῆς ἡσυχίας νὰπραῦνω τὸν σφοδρὸν πόνον τῆς κεφαλῆς μου.

«Τὴν ἐσπέραν ἐζήτησα τὴν θυγατέρα μου. Ἀλλ' ἡ ὑπηρέτρια, ἣτις ἐπῆγε νὰ μοὶ τὴν φέρῃ, ἐπιστρέψασα μετ' ὀλίγον, μοὶ εἶπεν ὅτι δὲν εὔρε τὴν Μίς Ἑμμαν, καὶ ὅτι, ὡς φαίνεται, εἶναι εἰς τὸν περίπατον μετὰ τῆς παιδαγωγοῦ της, διότι καὶ ἐκείνη δὲν εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν.

«Μετὰ μίαν ὥραν ἡ παιδαγωγὸς ἐπανῆλθε, καὶ ἐν τῷ ᾧμα ἐρρίφθη εἰς τὸν κοιτῶνά μου κλαίουσα, συστρέφουσα τὰς χεῖρας, καὶ ἀποσπῶσα τὴν κόμην της.

«— Ἡ μίς Ἑμμαν ἐχάθη, ἐχάθη ἡ μίς Ἑμμαν! ἐφώναζεν.

«Ὡς ἐκτὸς ἐμαυτῆς ἐπήδησα ἔξω τῆς κλίνης.

«— Τί λέγεις; ἀνέκραξα· ποῦ εἶναι ἡ Ἑμμαν; Τί λέξεις εἶναι αὐταί;

«— Ἐχάθη, ἐχάθη! ἐφώναζεν ἡ παιδαγωγὸς χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ συνέλθῃ.

«Τέλος δὲ, βιαζομένη νὰ ἐξηγηθῇ,

«— Τὸ πρωὶ, εἶπε, μοὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ φέρῃ μόνη της τὸ πρόγευμα εἰς τὴν ξένην χήραν, καὶ ἔπειτα νὰ παίξῃ εἰς τὸν κήπον. Τῇ τὸ ἐπέτρεψα εὐχαρίστως ἐγὼ ἡ ἀνόητος.

ἀλλ' ἀποῦ δὴ ὥραι παρήλθον, βλέπουσα ὅτι δὲν ἐπιστρέ-
φει, ἐπῆγα νὰ τὴν κράξω. Ἀλλὰ μάτην τὴν ἐζήτησα εἰς
τὸν κῆπον, ἔπειτα εἰς ὅλην τὴν οἰκίαν, ἔπειτα εἰς τὸν
κῆπον πάλιν· δὲν ἦτο πούποτε. Τέλος παρετήρησα ὅτι ἡ
θύρα τοῦ κήπου ἦτον ἀνοικτὴ, καὶ μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα μή-
πως ἐξῆλθε μόνη τῆς καὶ ἐπορεύθη εἰς κᾶνὲν τῶν παρακει-
μένων χωρίων, ὅπου εἶχον συνήθειαν νὰ τὴν φέρω εἰς περι-
διάβασιν. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ ἐξῆλθον τοῦ κήπου, καὶ
διηυθύνθη πρὸς τὰ προσεχέστερα χωρία, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ
ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μεμακρυσμένα. Ἐπὶ τέλους ἔτρε-
χον ὡς παράφορος, κρούουσα εἰς ὅλας τὰς θύρας, ἐρωτῶσα
ὅλους τοὺς διαβάτας· ἀλλ' οὐδεὶς εἶδε τὴν Ἑμμαν, οὐδεὶς
εἶχε περὶ αὐτῆς εἶδησιν. Τέλος ἔσπευσα ὀπίσω, ἐπ' ἐλπίδι
ὅτι θέλω τὴν εὖρει ἐπιστρέψασαν εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἐδῶ
εὕρισκω ὅτι ζητεῖται.

«Ἐχάθη! ἐχάθη! ἤρχισε πάλιν νὰ φωνάζῃ κλαίουσα ἡ
συμπαθὴς παιδαγωγός.

«— Ἡ ξένη γυνή, ἔκραξα ἐγὼ, τρέξατε εἰς τὴν ξένην γυ-
ναῖκα. Καὶ ἡμίγυμνος, σχεδὸν ἀνυπόδητος ὡς ἤμην, ἐρρί-
φθην κατόπιν τῶν ὑπηρετῶν μου, οἵτινες ὥρμησαν πρὸς τὸν
κῆπον. Ἀλλ' ἡ ξένη γυνή εἶχεν ἀναχωρήσει, τὸ δωμάτιον
ἦτο κενόν! Εἰς τὴν φλιάν αὐτῆς ἔπεσα ἡμιθανής, καὶ πό-
σον καιρὸν ἔμεινα ἀναίσθητος δὲν ἠξεύρω· ὅτε ὅμως συν-
ῆλθον, θανατηφόρος πυρετὸς ἐμάστιζε τὸ αἷμά μου.

«Οἱ ἰατροὶ μὲ εἶχον ἀπηλπισμένην· καὶ ὅμως εἰς τῶν πα-
ραφορῶν μου τὰς διαλείψεις τὸ μητρικὸν αἶσθημα ἐνίκα τὴν
νόσον, καὶ εὕρισκον δυνάμεις ὥστε νὰ παραγγέλλω ἐρεῦνας.
Ἀλλὰ πῶς νὰ γίνωσιν ἐρευναι τελεσφόροι; Περὶ τῆς γυναι-
κὸς ἐκείνης, καθ' ἧς αἱ ὑποψίαι μου κυρίως ἐδάρυνον, οὐδὲν
ἠξευρον, οὔτε τὴν κατοικίαν τῆς, οὔτε τὰ προηγούμενά της,

ἀλλὰ μόνον, ὡς ἡ ἰδία μοι εἶπεν, ἂν δὲν μὲ ἡπάτησεν, ἔτι ἐκαλεῖτο Μάγγη. Ἀλλὰ τὰ τρία τέταρτα τῶν χυδαίων γυναικῶν τῆς Ἀγγλίας, καλοῦνται Μάγγη.

«Αἱ ἔρευναι ἔμεινον ἐντελῶς ἀκαρποὶ· καὶ ὅμως, —τόσον ἰδιότροπος εἶναι ἡ φύσις, — ἀντὶ ν' ἀποθάνω, ἀνέλαβον.

«Καὶ δὲν ἀπέθανον μὲν, ἀλλ' ὅμως ἐτάφην. Τὸν κοιτῶνα εἰς ὃν κατώκουν, τὸν ἔστρωσα κατὰμαυρον ὄλον. Εἰς τὰ δύο του πέρατα ἐκρέμασα τὰς δύο εἰκόνας, τῆς θυγατρὸς μου καὶ τοῦ ἀνδρός μου. Δύω ἔτη ὀλόκληρα οὐδὲ βῆμα ἐξῆλθον τοῦ δωματίου τούτου, λέξιν δὲν ὠμίλησα, φωνὴν ἀνθρώπου δὲν ἠθέλησα ν' ἀκούσω, οὔτε εἶδον ἀνθρώπινον πρόσωπον, ἐκτὸς τῆς παιδαγωγοῦ ἧτις ἅπαξ μόνον τῆς ἡμέρας εἰσῆρχετο, μὲ ὑπηρέτει κλαίουσα ἀλλὰ σιωπῶσα, καὶ πάλιν ἐξήρχετο. Ἡ μόνη μου δὲ διασκέδασις ἦτο νὰ θρηνῶ ἀλληλοδιαδόχως ἐνώπιον τῶν εἰκόνων.»

Ἡ Ἐμμα, λαβοῦσα τὴν χεῖρα τῆς μητρὸς της, τὴν ἐφίλησε περιπαθῶς.

ΣΤ'.

« — Μετὰ τὰ δύο ἔτη ἡ Δούκισσα Ἀθόλλ, πρὸς μητρὸς συγγενῆς μου, ἀφ' οὗ πολλάκις μοι ἔγραψε χωρὶς νὰ λάβῃ ἀπάντησίν μου, ἐλθοῦσα τέλος ἡ ἰδία, μὲ ἠνάγκασε σχεδὸν διὰ τῆς βίας νὰ τὴν ἀκολουθήσω εἰς Ἐδιμβούργον. Ἡ ἀγαθὴ δούκισσα ποτὲ δὲν εἶχε πάθει ἀληθὲς δυστύχημα, καὶ δὲν ᾔξευρεν ὅτι ὑπάρχουσι θλίψεις δι' ἃς ἡ διασκέδασις εἶναι ὄχι φάρμακον ἀλλὰ βάσανος, καὶ αἵτινες εἰσὶ φορηταὶ μόνον ὅταν ἐγκαταλείπωνται εἰς τὴν ἀπελπισίαν.

«Ἐνεκαρτέρησα λοιπὸν ἐπὶ τινας μῆνας ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἡ θεά μοι ἦτο μισητὴ, καὶ οἵτινες, νομίζον-

«Εες νὰ μὲ παρηγορήσωσιν, ἀνέξουν μόνον τὰς πληγὰς μου. Ἀλλὰ τέλος εὐρίσκουσα τοῦτο τῶν δυνάμεών μου ἀνώτερον, καὶ ἐπειδὴ ἐπλησίαζεν ἡ ἀποφράς ἐκείνη ἐπέτειος ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός μου, ἐπέμεινα νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἵνα ἐπισκεφθῶ τὸν τάφον του, ὡς ἔπρατον πρὸ τριῶν ἐτῶν σταθερῶς, καὶ ὑπεσχέθην νὰ ἐπανέλθω πάλιν.

«Φθᾶσα δ' εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτὴν, τινὰς ὥρας ἐντεῦθεν τοῦ Νεοκαστελίου, ἐστάθην ὅπως ἀναπνεύσωσιν ὀλίγον αἱ ἵπποι εἰς μικρὸν ξενοδοχεῖον ἢ μᾶλλον ζυθοπωλεῖον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, — ἴσως τὸ παρατηρήσατε, — ὅπου χωρίζονται αἱ ὁδοί. Ἐκεῖ εὗρον τοὺς ἀνθρώπους λίαν τεταραγμένους διὰ δυστύχημα συμβᾶν πρὸ ὀλίγων ὥρῶν εἰς ἀνθρακωρυχεῖον ὀλίγον ἀπέχον ἐκείθεν, αὐτὸ ὅπου εὐρισκόμεθα τώρα. Ὁ θόλος μιᾶς τῶν παρόδων εἶχε κατακρημνισθῇ, καὶ ὑπ' αὐτὸν ἔμεινον τεθαμμένοι ἐργάται, καὶ ἡγνοεῖτο ἂν ἐφονεύθησαν ἢ ἂν ἔζων.

«Καὶ εἶχον μὲν ἀρχίσει ἀνασκαφαί, ἀλλ' ἦτο φόβος μήπως αἱ ἐργασίαι δὲν προχωρήσωσι μεθ' ἱκανῆς ταχύτητος ὅπως σωθῶσιν αἱ ἴσως ἐπιζῶντες ἀκόμῃ.

«— ὦ! ἀνεκραξα, τί φοβερά ἡ ἀγωνία ἐκείνων τῶν δυστυχῶν! Πόσαι ἄρά γε οἰκογένειαι τρέμουνσι τώρα διὰ τοὺς πατέρας των, πόσαι ἴσως μητέρες διὰ τὰ τέκνα των! Θεέ μου, εἶπον κατ' ἐμαυτὴν, μοὶ ἐδίδαξας τί ἐστὶ τὸ πικρὸν τῆς λύπης ποτήριον. Ἄς προσπαθήσω νὰ τὸ ἀποτρέψω, ἂν δύναμαι, ἀπὸ τῶν χειλέων τῶν ἄλλων! Καὶ διέταξα τὸν ἡνίοχον νὰ διευθυνθῇ εἰς τὸ Γλουμυμάουθ.

«Ἐδὼ ἐπεκράτει ταραχὴ μεγίστη. Ὅλοι ἔτρεχον ἄνω καὶ κάτω, αἱ διαταγαὶ διεσταυροῦντο, καθεὶς ἐπρότεινε γνώμας, ἔδιδε συμβουλὰς· ὁ δὲ Κ. Φῶκνερ, μόνος μεταξὺ ὅλων δια-

τηρήσας τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀταραξίαν του, διηυθέτει τὴν κίνησιν ταύτην, καὶ ἀναστείλας τὰς ἐργασίας τοῦ ἀνθρακωρυχείου, ὥπλισε τοὺς ἐργάτας διὰ σκαπανῶν, καὶ ἤρχισε τακτικὴν ἀνασκαφὴν.

« Ἀλλὰ τὸ ἔργον ὀλίγον προὔχῳρει, διότι ἡ γῆ ἦτο κινητὴ, καὶ ἀπητεῖτο πολὺς ἀγών· ἄλλως ἐπληροῦτο πάλιν τὸ ὄρυγμα ἀφ' οὗ ἀνεσκάπτετο.

« Ὅταν ἔφθασα ἐνταῦθα, ἡ νύξ εἶχε σχεδὸν ἐπέλθει, οἱ ἐργάται εἶχον ἀπαυδῆσαι, καὶ ἡ ἀνασκαφὴ ἦτον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς σχεδόν. Διευθυνθεῖσα δὲ πρὸς τὸν Κ. Φῳκνερ, ἔθεσα εἰς τὴν διάθεσίν του ὅλην μου τὴν περιουσίαν, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ τὴν μεταχειρισθῇ ἀφειδῶς, ἀρκεῖ νὰ σωθῶσιν οἱ δυστυχεῖς.

« Ἐν τῷ ᾧμα ἔφιπποι ταχυδρόμοι ἐστάλησαν νὰ προσκαλέσωσι τὴν ἐνοπλον δύναμιν ἐκ τῶν πλησιεστέρων πόλεων, νέοι ἐργάται ἐμισθώθησαν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, καὶ διηρέθησαν εἰς δύο λόχους, ἐργαζομένους ἀλληλοδιαδόχως, ὥστε ἡ ἐργασία νὰ μὴ διακόπτηται οὐδὲ νύκτα οὐδὲ ἡμέραν, καὶ συγχρόνως ἔγινεν ἐπιθεώρησις τῶν ἐργατῶν τοῦ λατομείου ὅπως φανῇ πόσοι εἶχον μείνει ὑπὸ τὴν γῆν.

« Τρεῖς ἄνδρες, Ζὼν Βλαῖρ, Τὸμ Βάρν καὶ Δίκ Γαντλέϋ, ἔπειτα δὲ μία γυνὴ, Μαίρυ Χάγ, καὶ τὸ θυγάτριόν της Βέσσυ ἔλειπον ἀπὸ τῆς ὀνοματοκλησίας.

« Ἡ ἀνασκαφὴ ἤρχισε τότε μετὰ νέας ζέσεως. Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐμείναμεν ὅλοι ἄγρυπνοι, ἡ ἐνθαρρύνοντες τοὺς ἐργάτας, ἡ παρακολουθοῦντες τὴν πρόοδον τῶν προσπαθειῶν των.

« Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἔφθασαν ἀξιωματικοὶ τοῦ μηχανικοῦ, καὶ ἀνέλαβον τῶν ἐργασιῶν τὴν διεύθυνσιν. Μέχρι δὲ τῆς πρωίας προὔχῳρησεν ἡ ἀνασκαφὴ ἐπιτυχῶς ἕως εἰς τὸ

ἡμισυ σχεδὸν τοῦ ἀναγκαίου της βάρους, χωρὶς ὅμως νὰ γνωρίζωμεν ἂν ἦταν ζῶντες οἱ καταχωσθέντες, ἢ ἂν ἐφρονεύθησαν.

«Μετ' ὀλίγον διεδόθη χαρμόσυνος ἀγγελία· Οἱ ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ὀρύγματος σκάπτοντες ἤκουσαν κάτωθεν τῶν προῶν των ὑπόκωφον δοῦπον, ὅστις ἀπεδείκνυεν ὅτι ἔζων οἱ ἐνταφιασθέντες ἐκεῖνοι, καὶ ὅτι σκάπτοντες καὶ αὐτοὶ ἔσωθεν, ἠγωνίζοντο ἀγῶνα ἀπηλπισμένον, οἷος ὁ τοῦ παλαίοντος πρὸς τὰ κύματα ἐν μέσῳ ἀπεράντου πελάγους.

«Ὁ διευθύνων ἀξιωματικὸς ἔπαυσε τότε τὴν ἐργασίαν ἀμέσως· διότι πρὸ παντὸς ἄλλου ἦτο κατεπειγόντως ἀναγκαῖον νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς βοήθεια ἀέρος, τροφῆς, καὶ μάλιστα ἐλπίδος. Διὰ τρυπάνου λοιπὸν, ὡς τὰ τῶν ἀρτεσιανῶν φρεάτων, ἤρχισε νὰ διατρυπᾷ καθέτως τὴν γῆν.

«Περὶ τὴν μεσημβρίαν μέγας ἀλαλαγμὸς ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ τρύπανον εἶχε φθάσει εἰς τὸν θόλον τοῦ ὑπογείου. Ἐν τῷ ἅμα αὐτὸ ἀνεσύρθη, καὶ ἡ οὕτω σχηματισθεῖσα ὀπὴ ἐστερεώθη διὰ σανίδων. Δι' αὐτῆς δὲ κατεβιδάσθη σχοινίον, εἰς οὗ τὴν ἄκραν ἦν δεδεμένη μία φιάλη ζύθου, εἰς ἄρτος, κεκομμένος εἰς τεμάχια, καὶ ἐν χαρτίον περιέχον τὰς λέξεις·
Θ α ῥ ῥ ε ῖ τ ε, ἐ ρ γ α ζ ὀ μ ε θ α.

«Ὅταν ἀνεσύρθη τὸ σχοινίον, εἰς τὸ ἔμπαλιν τοῦ χαρτίου ἀνεγινώσκοντο δι' ἀνθρακος γεγραμμένοι αἱ λέξεις· Ἐλπίζομεν, ὑπομένομεν. Στείλατέ μας ὕδωρ.

«Τὸ ὕδωρ κατεβιδάσθη, καὶ ἡ ἐργασία ἤρχισε πάλιν, καὶ ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸν ἀνθρακα, ἐγένεν εὐκολωτέρα, διότι, ἂν καὶ σκληρότερον τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ δὲν κατέρρεεν ὡς ἡ ὑπὲρ αὐτὸ γῆ.

«Τέλος διὰ τῆς σοφῆς διευθύνσεως τῶν μηχανικῶν, διὰ τοῦ ἀκαμάτου ζήλου τοῦ Κ. Φῶκνερ, διὰ τῆς φιλανθρωπίας

προθυμίας ὅλων τῶν ἐργατῶν, τὸ ὄρυγμα ἠνεώχθη, κλίμακες κατεβιδιάσθησαν εἰς αὐτὸ, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐξώρμησαν δι' αὐτῶν τρεῖς ἄνδρες, ἔπεσαν πρηνεῖς καὶ ἐφίλησαν τὴν γῆν, ἔπειτα ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν προΐσταμένων, καὶ κατόπιν ἤρχισαν νὰ κλαίωσιν.

« Ἀλλ' ἐν τούτοις ἔλειπον ἀκόμη οἱ λοιποὶ σύντροφοι τοῦ δυστυχήματός των. Ὁ κ. Φῶκνερ κατέβη ἀμέσως εἰς τὸ χαῖνον ἀλλ' ἐτοιμόρροπον βάραθρον, καὶ τὸ περιῆλθε καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις μετ' ἀξιοθαυμάστου γενναιότητος.

« Τὸ βάραθρον ἦτο κενόν.

« Ἐρωτηθέντες τότε οἱ διασωθέντες ἐργάται, ἀπήντησαν ὅτι εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον καταχωσθῇ ἦσαν μόνοι, ἀλλ' ὅτι εἰς τὴν μᾶλλον μεμακρυσμένην γωνίαν, τὴν πρὸς δυσμὰς, τοῖς ἐφάνη ἐνίοτε ὅτι ἤκουον κραυγὰς καὶ ἐνίοτε θρήνους.

« Τότε ἡ προσοχὴ ὅλη ἐστράφη πρὸς ἐκεῖ. Εἰς λόχος ἐργατῶν κατέβη εἰς τὸ βάραθρον, ἐν ᾧ ἄλλος λόχος ἡσχολεῖτο νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτοῦ τὸ στόμιον.

« Ἀλλὰ μετὰ βραχεῖαν ἀπόπειραν ἐνόησαν ὅτι δι' ὀριζοντίου ὀρύγματος ἦτον ἀδύνατον νὰ μεταβῶσι πρὸς τὸ μέρος ὅπου ὑπετίθετο ὅτι ἔμενον ἀκόμη δύο θύματα, διότι ἡ κατακρημνισθεῖσα ὕλη, καταρρέουσα ἄνωθεν ἅμα ἐκινεῖτο ἡ βάσις της, καθίστα πᾶσαν ἐργασίαν ἐντελῶς ἀδύνατον.

« Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ σκαφῇ ὁπῇ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τοῦ ὑπογείου θαλάμου ἐγκαρσίως διὰ τῆς δυτικῆς γωνίας πρὸς τὸ ἔδαφος τοῦ παρακειμένου.

« Μετὰ δύο ὥρων ἐργασίαν, οἱ σκάπτοντες ἤρχισαν ν' ἀντιλαμβάνωνται, ἐκ τοῦ μέρους πρὸς ὃ διηυθύνοντο, ψιθυρισμοῦ τινος ἀβεβαίου, ἄλλοτε μὲν ἀσθενεστέρου, ἄλλοτε δὲ

σχυροτέρου, καὶ, καθ' ὅσον προῦχώρουν, ἠκούετο εὐκρινέ-
στερον ἢ φωνή.

«Μετὰ μίαν ὥραν ἀκόμη διέκριναν ζωηρὸν θρῆνον ἐξερ-
χόμενον ἐκ τῶν σπλάγχχνων τῆς γῆς. Ἐπειτα τὸν θρῆνον
διεδέχοντο κραυγαὶ καταπληκτικαί, αὐτὰς ἔπειτα λέξεις
προφερόμεναι μεγαλοφώνως, ἔπειτα καγχασμοὶ κλονίζον-
τες τοὺς ὑπογείους θόλους, καὶ ἔπειτα πάλιν θρῆνοι.

«Περὶ τὸ τέλος τῆς νυκτός, ἡ φωνὴ ἐγνωρίζετο ὡς φω-
νὴ γυναικός, καὶ αἱ λέξεις ἃς ἐπρόφερε μεταξὺ τοῦ ὀλο-
λυγμοῦ καὶ τοῦ γέλωτος ἦσαν ἀποτρόπαιοι βλασφημίαι.

«Ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν ἤδη, ὅτε οἱ σκάπτοντες ἔφθασαν εἰς
χασμάδα κοινωνοῦσαν μετὰ τοῦ μέρους ὅθεν ἐξήρχοντο αἱ
κραυγαί. Ἀλλ' ἡ χασμάς ἦτο στενὴ, καὶ χωρὶς νὰ πλα-
τυνθῇ τοῦλάχιστον κατὰ τὸ τριπλάσιον, δὲν ἐδύνατο νὰ
χρησιμεύσῃ εἰς σωτηρίαν τῶν καθειργμένων.

«Κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην, μία τῶν πλαγίων τοῦ
ἡλίου ἀκτίνων, διεισδύσα διὰ τοῦ ἄνω στομίου, καὶ κατὰ
τύχην πεσοῦσα ἐπὶ τῆς χασμάδος ταύτης, ἐφώτισε τὸ πέ-
ραν αὐτῆς ἐμβαδόν. Ἐντὸς θαλαμίσκου μόλις πλατυτέρου
ἂφ' ὅ,τι εἶναι κλωβὸς θηρίου, γυνὴ ἐκάθητο γονατιστῇ, καὶ
διὰ τῶν δύο χειρῶν τῆς ἐκτύπα ὀδυρομένη τὸ στῆθος καὶ
τὴν κεφαλὴν τῆς, ἣτις ἤγγιζεν εἰς τὴν ὀροφὴν.

«Ἡ γυνὴ εἶδε καὶ αὐτὴ διὰ τῆς ῥωγμῆς τοὺς ἐργάτας,
καὶ συρθεῖσα ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς πρὸς τὸ μέρος των, ὕ-
ψωσε πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας ἱκετευτικῶς.

«— Σώσατέ με, ἤρχισε κράζουσα. Οἱ δαίμονες μ' ἐκλει-
σαν εἰς τὸν ἄδην διὰ τὰς ἁμαρτίας ὅσας ἔκαμα εἰς τὴν γῆν.
Μὲ κρατοῦν ἀπὸ τὸν λαιμὸν, θέλουν νὰ μὲ πνίξουν διότι ἔ-
φαγα τὴν καρδίαν τριῶν παιδίων, καὶ ἔπια τὸ αἷμα ἄλλων
τριῶν. Σώσατέ με! σώσατέ με!

«Καὶ ἔπειτα, ὅταν ἔβλεπε τὸν δισταγμὸν τῶν σωτήρων της, τοῖς ἀπέτεινε τὰς αἰσχροτέρας ὕβρεις, τοὺς ἠπεῖλει ὅτι διὰ τῶν ὀνύχων της θὰ τοῖς ἐξορύξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τοῖς κατηρᾶτο τὰς τρομερωτέρας κατάρας.

Ζ'.

«Τοὺς ἀφωσιωμένους ὅμως ἐργάτας ἀνεχαίτιζον οὐχὶ αἱ ὕβρεις τῆς δυστυχοῦς, ἀλλ' ἄλλη ὀλεθρία καὶ φοβερά περιπέτεια. Ὅλον τὸ μέρος τῆς ὀροφῆς τοῦ μικροῦ θαλάμου δεξιῶς τῆς χασμάδος ἐσεῖετο, καὶ εἰς τὰς πρώτας προσβολὰς τῆς σκαπάνης ἐδύνατο νὰ καταπέσῃ, καὶ νὰ θάψῃ τὴν πανάθλιον εἰς τὰ ἐρείπιά του.

«Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔμειναν ἀμφιβάλλοντες τί νὰ πράξωσι. Παρατήρησαν πανταχοῦ μετὰ προσοχῆς, ὅλας τὰς γωνίας ἐδοκίμασαν εὐλαβῶς, ἀλλ' εἶδον ὅτι ὁ κίνδυνος ἦτο πανταχόθεν ὁ ἴδιος.

«Ἐν τούτοις ἡ γυνή, λαμβάνουσα διὰ τῶν δύο χειρῶν της τὰ χεῖλη τῆς χασμάδος, ἐξηκολούθει τὰς ἰκεσίας της, καὶ ὁ φόβος ἐφαίνετο ἀποδιώξας τὴν παραπροσύνην ἣν εἶχε παραγάγει ὁ φόβος.

«— Μὴ μὲ ἀφίνετε, ἔλεγε. Λυπηθῆτέ με! πνίγομαι· ὁ ἀῆρ μὲ λείπει. Σπεύσατε, ἐκτείνατέ μοι τὰς χεῖράς σας, σώσατέ με, καὶ νὰ γίνω αἰωνίως δούλη σας, καὶ νὰ φιλῶ αἰωνίως τῶν ποδῶν σας τὰ ἴχνη. Φέρετέ με εἰς τὸν ἥλιον, δώσατέ μοι ν' ἀναπνεύσω τὸν καθαρὸν ἀέρα. Ἰδέτε, ἐδὼ τρέμω, ἐδὼ φοβοῦμαι.

«Καὶ ἔτρεμεν ὅλον τὸ σῶμά της, καὶ ἤκούετο ἕως ἐπάνω ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων της.

«Τότε ὁ διευθύνων τὴν ἐργασίαν ἀξιωματικὸς, αἰσθανό-

γενος τὴν καρδίαν του συντριβομένην ὑπὸ τοῦ οἴκτου, καὶ ἔγνω ὅτι ἂν διέκοπτε τὴν ἐργασίαν, ὁ θάνατός της ἦτο ἐξέδαιος καὶ φρικτός, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὑπῆρχε πιθανότης σωτηρίας τοῦλάχιστον ἴση πρὸς τοῦ κινδύνου τὸν φόβον, λαβὲν ἀπηλπισμένην ἀπόφασιν καὶ διέταξε νὰ ἐξακολουθήσωσιν, ἀλλὰ μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ περισκέψεως.

«Μόλις ὁμῶς προσεβλήθη ὁ τοῖχος ὑπὸ τῶν πρώτων σκαπανῶν, καὶ τρυγμὸς φοβερὸς ἠκούσθη, καὶ μετὰ πατάγου, ὡς βροντῆς ἀντηχήσαντος εἰς τ' ἀχανῆ ἐκεῖνα βάραθρα, ἡ ὀροφὴ κατεκρημνίσθη ὁλόκληρος, καὶ ὑπὸ τὰ συντρίμματά της κατεκάλυψε τὴν γυναῖκα, ἥς τρομερὰ κραυγὴ ἠκούσθη ὑπὲρ τὴν καταχθόνιον ἐκείνην βροντήν.

«Οἱ σκαπανεῖς ὥρμησαν ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ διὰ τοῦ γενομένου ῥήγματος, ἐξ οὗ ἀνέθορε πνιγηρὸν νέφος κόνιος, καὶ μετὰ μεγίστης σπουδῆς ἀνέσκαψαν τὰ ἐρείπια, καὶ ἐκχώσαντες τὴν γυναῖκα αἵματόφυρτον καὶ νεκράν, ὡς ἐνόμιζον, τὴν ἀνεβίβασαν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ὅπου περιεστῶτες ἐπροσμένομεν ἐν μεγίστῃ ἀγωνίᾳ τὴν λύσιν τοῦ τρομεροῦ τούτου δράματος.

«'Αλλ' ἡ γυνὴ ἦτον ἡμιθανὴς μόνον, οὐχὶ νεκρά· ὥστε, ἅμα ἀνελθοῦσα εἰς τὸν ὀροσερὸν ἀέρα, ἐστέναξε βαθέως καὶ ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς.

«'Εγὼ ἰσάμην πλησίον της, καὶ ἔκυψα νὰ τὴν βοηθήσω. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς ἀνεπήδησα ὡς ἐκτὸς ἐμαυτῆς, καὶ ἡσθάνθην τὰς τρίχας ὀρθωθείσας εἰς τὴν κεφαλὴν μου.

«— 'Επικατάρατε! ἔκραξα, τὴν κόρην μου! Ποῦ εἶναι ἡ κόρη μου; ποῦ εἶναι ἡ Ἑρμῆ μου;

«Ἡ λεγομένη Μαίρυ Χὰγ ἀνεκάθησε τότε, ἔτεινε φοβερῶς τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ μὲ ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτί.

«— Δὲν μὲ γνωρίζεις; ἐξηκολούθησα· δὲν γνωρίζεις τὴν
[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΓΚΑΒΗ—Τόμ. Ι'.]

Λαίδυ Σερφεΐλδ, ἥτις πεινῶσαν σ' ἔθρεψε, διψῶσαν σ' ἐπό-
τισε, θρηνοῦσαν σέ παρηγόρησε; Ποῦ εἶναι ἡ Ἐμμα μου;

«Ἡ γυνὴ ἔνευσε διὰ τοῦ δακτύλου πρὸς τὰ κάτω.

«— Ποῦ; ποῦ; ἀνέκραξα. Ἀπέθανεν; Ὁμίλησον, ἀπόδος
μοι τὸ τέκνον μου, καὶ νὰ σέ συγχωρήσω διὰ τὰς βασά-
νους μου εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ ὁ αἰώνιος κριτὴς νὰ σέ
συγχωρήσῃ εἰς τὴν μετέπειτα. Ποῦ εἶναι ἡ Ἐμμα;

«Τῆς γυναικὸς συνεζάλησαν βιαίως ὅλοι τοῦ προσώπου
οἱ χαρακτῆρες, καὶ μετὰ τινων στιγμῶν πρόδηλον ἀγῶνα
ἀνοίξασα τὸ στόμα·

«— Ἐκεῖ κάτω! κατώρθωσε νὰ εἰπῇ, δεικνύουσα τοῦ
ὑπογείου τὸ στόμιον, καὶ ἐν τῷ ἅμα κρουνὸς αἵματος ἐξέρ-
ρυσεν ἐκ τοῦ στόματός της, καὶ πεσοῦσα αὐτὴ ὑπτία, ἐξέ-
πνευσεν.

«Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶδον τὸν θάνατόν της. Ἀμα ἤκουσα τὰς
δύω ἐκεῖνας λέξεις, ἐρρίφθην πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ βαράθρου,
ὥς φρενήρης κατεκυλίσθην ἀπὸ τῆς κλίμακος, χιλιάκις κιν-
δυνεύσασα νὰ κατακρημνισθῶ, καὶ ὥρμησα πρὸς τὸ μέρος
ὅπου ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ, εἰκάζων ὥς ἐκ τῶν πα-
ρατηρήσεών του ὅτι ἔπρεπε νὰ ᾔηται κατακεκλεισμένον τὸ
μὴ εὔρεθὲν παιδίον, εἶχεν ἀρχίσει νέαν ἀνασκαφὴν.

«Ἡ θεά μου, ἡ παραφορά μου, ἐξέπληξε τοὺς ἐργάτας,
οἵτινες ἀποσυρθέντες μοὶ ἔκαμον τόπον. Ἐγὼ δὲ ρίφθεισα
πρηνὴς εἰς τὸ χῶμα,

«— Ἐμμα! Ἐμμα μου, φιλτάτη μου Ἐμμα, ἔκραζον,
καὶ ἔσκαπτον τὴν γῆν διὰ τῶν ὀνύχων.

«Ἡ γῆ ἐδὼ ἦτο μαλακὴ, καὶ τὸ βάθος τοῦ κρημνίσμα-
τος ὅχι πολὺ· προσέτι δὲ καὶ τὸ ἐναπομεῖναν μέρος τῆς ὀρο-
φῆς εἶχε σχηματισθῇ εἰς στερεὸν θόλον, ὥστε μετὰ μιᾶς

ῥας ἐπίμονον ἐργασίαν ἢ εἴσοδος ἠνεώχθη πλατεῖα, καὶ δι' αὐτῆς εἰσώρμησα πρώτη ἐγώ.

«Εἰς τὴν μᾶλλον μεμακρυσμένην γωνίαν τοῦ καταπέ-
σόντος μικροῦ θαλάμου ἔκειτο ἐκτεταμένον κατὰ γῆς, καὶ
ἐντελῶς ἀκίνητον, κοράσιον, ῥάκη περιβεβλημένον· εἶχε δὲ
τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, τὴν κόμην λυ-
τὴν εἰς τοὺς ὤμους, τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς, καὶ ἐφαί-
νετο ὡς ἂν ἐκοιμᾶτο. Ἄλλ' οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου
του δὲν διεκρίνοντο εἰς τὸ ἀμυδρὸν φῶς τοῦ λύχνου ὅστις
μὲ συνώδευεν.

«— Ἐμμα μου! Ἐμμα μου! ἔκραξα, καὶ ῥιφθεῖσα ἐπὶ
τοῦ κορασίου τούτου, ἐλειποθύμησα.

«Ὁ χειρουργός, ὅστις ἦν παρὼν διὰ νὰ παρέξῃ ἀμέσως
τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν εἰς τοὺς ὅσοι ἤθελον εὐρεθῇ ζῶν-
τες, μὲ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν καθαρὸν αἶρα μετὰ τοῦ κορα-
σίου, καὶ μᾶς ἐδαψίλευσε τὰς περιποιήσεις του.

«Μετ' ὀλίγον ἠνέωξα τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εὐθὺς κατ' ἀρ-
χὰς τοὺς προσήλωσα ἀπλήστως εἰς τοῦ παιδίου τὸ πρό-
σωπον, καὶ ἐζήτουν εἰς τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ ὁμοιότητα
πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς θυγατρὸς μου, ἣν ἐφύλαττον ζωηρὰν
ἐντὸς τῆς καρδίας μου. Ἄλλ' οἱ χαρακτῆρες ἐκεῖνοι ἦσαν
ἀκίνητοι ὡς μαρμαρίνου ἀγάλματος, καὶ κατερρύπωνμένοι
ὕπὸ ἀσβόλης. Καὶ ὅτε μὲν γλυκεῖά τις ἡρεμία, ἐπικεχυμένη
εἰς τὸ ἄψυχον πρόσωπον, ἀθῶόν τι μειδίαμα διαστέλλον τὰ
λευκὰ ἐκεῖνα χεῖλη, συνεχίνουν βαθέως τὴν μητρικὴν μου
καρδίαν, καὶ τότε ἔσφιγγον περιπαύως τὸ παιδίον εἰς τὰς
ἀγκάλας μου, ὅτε δὲ πάλιν τὸ πρόσωπόν του μοὶ ἐφαίνετο
ἐντελῶς πρὸς τὰς ἐνθυμήσεις μου ξένον, καὶ τὸ ἀπώθουν
μετ' ἀπελπισίας.

«Ἀλλὰ διὰ νέας συνδρομῆς τοῦ ἱατροῦ, ἡ κόρη ἀνέπνευσε

βαθέως, καὶ ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμοὺς. Τινὰς στιγμὰς ἔμεινε τεθορυβημένη, καὶ ἔβλεπεν ὡς μετ' ἐκστάσεως ὅλα τὰ περὶ αὐτὴν ἀντικείμενα ἀλληλοδιαδόχως. Τέλος τὸ βλέμμα της ἐστηρίχθη καὶ ἐπ' ἐμοῦ.

«— Μαιμά! ἔκραξεν αἰφνης, καὶ ἐρρίφθη ἐπάνω μου, καὶ μ' ἐκράτησε διὰ τῶν δύο χειρῶν της ὡς φοβουμένη μὴ φύγω, καὶ ἐγέλα συγχρόνως καὶ ἔκλαιε.

«Φαντάσθητε τὰ αἰσθήματά μου. Ἦτον ἡ Ἐμμα. Νομίζω ὅτι ἐμπρὸς ὅλων τῶν περιεστώτων ἔπεσα εἰς τὰ γόνατα καὶ προσηυχήθην.»

— Λοιπόν! εἶπεν ὁ λόρδος Βαρλέϋ, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἐμμαν, εἶναι ἀληθές ὅτι διετρίψατε τρία ἔτη εἰς τὰ φοβερά ἐκεῖνα καταγώγια, ὅτι ὑπεμείνατε τὴν ἀποτρόπαιον ἐκείνην δίαιταν;

— Ἀληθέστατον, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμμα, καὶ πρέπει νὰ διακόψω τὴν μητέρα μου, καὶ νὰ ἐξακολουθήσω ἐγὼ τὴν αὐτοβιογραφίαν μου.

Η'.

«— Ὅτε κατ' ἄδειαν τῆς παιδαγωγοῦ μου ἔφερα τὸ πρόγευμα εἰς τὴν γυναῖκα ἣτις κατῴκει εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ κήπου, αὐτὴ μ' ἐκράτησε πλησίον της διὰ διαφόρων ὁμιλιῶν, ἤρχισε νὰ μοὶ διηγῇται μύθους, ἔπειτα κατέβη μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν κῆπον, καὶ μοὶ ἔδειξε πολλὰ παιγνίδια. Ἐπειτα μὲ κατέπεισε νὰ τὴν ἀκολουθήσω ἐκτὸς τοῦ κήπου. Μετὰ ταῦτα μοὶ εἶπεν ὅτι ἔχει νὰ μοὶ δείξῃ κάτι, εἰς ἓν ὥραϊον μέρος, ὅτι πρέπει ὅμως νὰ ὑπάγω ὀλίγον δρόμον μαζῇ της.

«Ἐγὼ ἀπεκρίθην ὅτι δὲν ἤμπορῶ, δὲν τολμῶ χωρὶς τὴν ἄδειαν τῆς μητρός μου· ἀλλὰ μ' ἐβεβαίωσε ὅτι ἀναλαμ-

βάνει εκείνη νὰ τὸ εἰπῇ εἰς τὴν μητέρα μου, καὶ ὅτι δὲν θ' ἀργήσωμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν. Μικρὰ καὶ ἀνόητος, τὴν ἐπίστευσα καὶ τὴν ἠκολούθησα.

«Ἀφ' οὗ περιεπατήσαμεν πολλὴν ὥραν, μοὶ εἶπεν ὅτι, διὰ νὰ παίξωμεν, ν' ἀφήσω νὰ μοὶ δέσῃ τὰ ὀμμάτια. Ἡ πρότασις μοὶ ἐφάνη νοστιμωτάτη· ἀφ' οὗ δὲ μοὶ τὰ ἔδεσε, μ' ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ γελῶσα, καὶ ἐγέλων μαζῇ της κ' ἐγὼ διὰ τὸ εὖθυμον τοῦτο εἶδος τῆς τυφλομυίας.

«Ἀλλὰ μεθ' ἱκανὴν ὥραν ἠθέλησα νὰ λύσω τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον ὅτι ἤμην εἰς μέρος ἐντελῶς ἄγνωστον εἰς ἐμέ.

«Τότε ἤρχισα ν' ἀνησυχῶ, καὶ ἐζήτησα νὰ ἐπιστρέψω ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ Μάγγη, ὡς ἔλεγεν ὅτι ὀνομάζεται ἡ γυνή, συγκατένευσεν ἀμέσως, καὶ μετέβαλε τὴν διεύθυνσιν τοῦ δρόμου. Ἀλλὰ περιεπατήσαμεν ἱκανὴν ὥραν ἀκόμῃ, καὶ ἐνίστε ἐβάδιζον πεζῇ, ἐνίστε μ' ἔφερεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἀλλὰ πάντοτε δὲν ἔβλεπον τὴν οἰκίαν μας.

«Δὶς ἢ τρὶς μετέβαλε δρόμον, λέγουσα ὅτι ἠπατήθη, καὶ τέλος μοὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἐπλανήθη. Ἐγὼ ἤρχισα τότε νὰ κλαίω. Ἀλλὰ μοὶ εἶπε νὰ σιωπήσω, διότι ἅμα ἀπαντήσωμεν ἀνθρώπους, θὰ ἐρωτήσωμεν τὸν δρόμον καὶ θὰ τὸν εὕρωμεν.

«Ἐξηκολουθήσαμεν ὅμως διερχόμενοι διὰ στενωπῶν μεμονωμένων, ὅπου δὲν ἀπηντήσαμεν ψυχὴν γεννητήν.

«Τέλος ἐνύκτωσε, καὶ ἤρχισα νὰ φωνάζω. Ἀλλὰ μακρόθεν εἶδομεν φῶς, καὶ ἡ γυνή μοὶ εἶπε νὰ παύσω, ἴσως εἶναι αὕτὴ ἡ οἰκία μας. Ὅταν ἐφθάσαμεν πλησίον, ἦτο μικρὰ καλύβη καὶ ῥυπαρὰ ἐντὸς τοῦ δάσους.

«— Σιωπῇ, μοὶ εἶπεν ἡ γυνή μετὰ τόνου ὀλίγον τραχέος,

ὅστις μ' ἐτρόμαξε· νὰ μὴν ἀνοίξης τὸ στόμα σου. Δὲν ἤξεύρομεν τί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοὶ ἐδῶ· πρέπει νὰ σὲ νομίσουν κόρην μου, καὶ αὐριον, ὅταν ἐξημερώσῃ, μανθάνομεν εὐχόλως τὸν δρόμον.

«Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν καλύβην, μοὶ ἔδωσεν ὀλίγον μαῦρον ἄρτον, καὶ μ' ἔστρωσεν ὀλίγον ἄχυρον, ὅπου ἀπαυδήσασα διὰ τῆς ἡμέρας τὸν δρόμον, ἀπεκοιμήθην ἀμέσως.

«Τὸ πρῶτ' μ' ἐξύπνησε.—Βέσσυ, μοὶ εἶπε,—τότε πρῶτον μοὶ ἔδωσε τὸ ὀλέθριον τοῦτο ὄνομα, — ἐξύπνα, κόρη μου, νὰ πηγαίνωμεν. Καὶ ἔπειτα πλησιάσασα εἰς τὸ ὠτίον μου, — Ἔμαθα τὸν δρόμον, ἐπρόσθεσεν.

«Οὕτως ἐκινήσαμεν· ἀλλ' ἐπεριπχτήσαμεν πολλὰς ὥρας πάλιν εἰς ἄγνωστα πάντοτε μέρη.

«Τέλος ἐγὼ ἤρνήθην νὰ προχωρήσω· ἐκάθησα εἰς ἐνὸς δένδρου ρίζαν, καὶ ἤρχισα νὰ φωνάζω ὅτι θέλω νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν μητέρα μου. Ἀλλὰ τότε μ' ἔλαβεν ἐκ τῆς κόμης, καὶ μ' ἐκτύπησε, μ' ἐκτύπησε διὰ τῶν χειρῶν καὶ διὰ τῶν ποδῶν, ὥστε μ' ἀφῆκε σχεδὸν ἡμιθανῇ.

«— Νὰ μάθης, μοὶ εἶπε, νὰ ζητῆς τὴν μητέρα σου. Ἀλλην μητέρα παρ' ἐμέ δὲν ἔχεις. Ἄν ἀνοίξης ποτὲ τὸ στόμα σου νὰ εἰπῆς εἰς κανένα ὅτι ἔχεις ἄλλην μητέρα, θὰ κόψω μὲ τοῦτο τὴν γλῶσσάν σου. Καὶ ἐκ τοῦ κόλπου τῆς λαβοῦσα μοὶ ἔδειξε μεγάλην ψαλλίδα.

«Ἡ γυνὴ μ' ἐνέπνευσεν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀνυπέρβλητον τρόμον. Ἐκείνην τὴν νύκτα ἐκοιμήθημεν εἰς τὸ ὑπαιθρον.

«Τὴν ἐπαύριον τὸ πρῶτ' μ' ἐβίασε νὰ ἐκδυθῶ τὰ φορέματά μου, καὶ νὰ ἐνδυθῶ ἐν φόρεμα ἐσχισμένον καὶ ῥυπαρὸν, ὅπερ εἶχε λάβει τὴν προτεραίαν ἐκ τῆς καλύβης ὅπου ἐμείναμεν, χωρὶς νὰ μοὶ εἰπῇ διατί.

«Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἀπηντήσαμεν ἓνα ἔφιππον εἰς τὸν δρόμον, καὶ καθὼς τὸν εἶδον, ἤρχισα νὰ φωνάζω—Τὴν μητέρα μου θέλω! τὴν μητέρα μου θέλω!

«Τότε ἡ γυνὴ ἤρχισε νὰ μὲ daίρη· ἀλλ' ὁ ἔφιππος, ἑλθὼν πρὸς ἡμᾶς, ἠρώτησε τί ἔχει τὸ παιδίον καὶ κλαίει.

«— ὦ! κύριε, εἶπεν ἡ ὑποκριτής· εἶναι πολὺ πεισματώδης ἡ κόρη μου. Θέλω νὰ τὴν ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ κάμνει τόσον κακὸν διὰ νὰ μὴν ὑπάγῃ.

«— Ὅχι! τὴν μητέρα μου, τὴν μητέρα μου θέλω! ἔκραζον ἐγώ. Ἀλλ' ὁ κύριος,

«— Παιδί μου, μοὶ εἶπε, πήγαινε εἰς τὸ σχολεῖον. Εἶναι διὰ τὸ καλὸν σου. Ἀφ' οὗ μάθῃς γράμματα, θὰ ἔλθῃς πάλιν εἰς τὴν μητέρα σου.

«Καὶ κεντήσας τὸν ἵππον τοῦ ἀνεχώρησε.

«Τότε ἡ ἀγρία ἐκείνη γυνὴ, μείνασα μόνη μετ' ἐμοῦ, μ' ἐρρίψε κατὰ γῆς, καὶ πατήσασα τὸ στῆθος μου ὑπὸ τὸ γόνυ της, ἐπίεσε διὰ τῶν σιδηρῶν της δακτύλων τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἐβίασε τὸ στόμα μου ν' ἀνοιχθῇ. Λαβοῦσα δ' ἐκ τοῦ κόλπου της φοβερὸν ἐργαλεῖον,

«— Ἀ! αὐτὰ μὲ κάμνεις; ἀνέκραξε πλήρης λύσσης. Θὰ σ' ἐβγάλω τὰ ὀδόντια σου ἐν πρὸς ἓν. Κάθε φορὰν ὅπου φωνάζεις τὴν μητέρα σου, ἀπὸ ἐν θενὰ σ' ἐβγάζω, καὶ ἂν δέν σὲ μάθω νὰ σιωπᾷς, τότε θὰ σὲ κόψω τὴν γλῶσσαν.

«Καὶ εἰσῆγεν εἰς τὸ στόμα μου ἤδη τὴν ὀδοντάγραν, ὅτε ἐκ τοῦ τρόμου μὲ κατέλαβε σπασμὸς, καὶ εἶδος λυποθυμίας. Τοῦτο μ' ἔσωσε, διότι ἐφοβήθη ἡ γυνὴ μὴ ἀποθάνω, καὶ στερηθῇ τῶν ὠφελημάτων ὅσα ἤλπιζεν ἀπ' ἐμοῦ.

«Ἀφ' οὗ πολλὰς ἀκόμη ἡμέρας μὲ περιέφερε, κλειδώσασα τὸ στόμα μου διὰ τοῦ φόβου, μὲ ὠδήγησε τέλος εἰς Γλουμυμάουθ, καὶ λαβοῦσα ἡ ἰδία τὸ ὄνομα Μαίρου Χὰγ, μὲ πα-

ρουσίασεν ὡς κόρην της, χωρὶς νὰ τολμήσω νὰ τὴν ἀναιρέσω.

«Ἡ διεύθυνσις μᾶς ἐδέχθη ἀμφοτέρας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ οὕτως ἐκέρδιζεν αὐτὴ ἀντὶ ἐνὸς δύω σελίνια καθ' ἡμέραν.

«Τὴν πρώτην ἐσπέραν, ἅμα ἔμεινα μόνη μετ' αὐτῆς,

«— Ἀκουσε, μοὶ εἶπεν, ἂν σοὶ συμβῇ ν' ἀνοιξῇς ποτὲ μόνον τὸ στόμα, καὶ νὰ εἰπῇς ὅτι δὲν εἶσαι κόρη μου, ἤξευρέ το ἀπ' ἐμέ, θὰ τρυπήσω ὅλον τὸ σῶμά σου μὲ πυρωμένα σίδηρα, καὶ ἔπειτα θὰ σὲ κόψω εἰς δέκα κομμάτια.

«Ἐγὼ δὲ, ἠξεύρουσα ὅτι αὐτὰ δὲν ἦσαν μάταιαι ἀπειλαί, ποτὲ οὔτε ἐζήτησα νὰ εἰπῶ εἰς κανένα λέξιν, καὶ οὔτε μοὶ ἦτο δὲ δυνατόν, διότι οὐδὲ στιγμὴν δὲν μὲ ἄφινε μόνην. Τὴν νύκτα ἐκοιμώμην πλησίον της εἰς τ' ἄχυρα, τὴν ἡμέραν ὅλην ἠργαζόμην πλησίον της εἰς τὰ λατομεῖα.

«Τὸ πρῶτον ἔτος, ἡ ὑπηρεσία μου ἦτο νὰ κάθηναι εἰς μίαν ὑγρὰν τῶν ὑπογείων γωνίαν, ὅπου ποτὲ τὸ ἀμυδρότερον φῶς τῆς ἡμέρας δὲν ἔφθανε, καὶ ν' ἀνοιγῶ ἀνὰ πᾶν λεπτόν, ὅσάκις δηλ. διήρχοντο αἱ χειράμαξαι, ἐν διάφραγμα ἢ θύραν χρησιμεύουσιν εἰς τὴν διαπνοὴν τοῦ ἀέρος. Ἡ ἐργασία αὕτη ἤρχιζε μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ ἐτελείωνε μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν του· ὥστε εἰς τὸ διάστημα ἐνὸς ὁλοκλήρου ἔτους οὐδὲ ἅπαξ ποτὲ εἶδον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

«Καθὼς ὅμως ἔγινα ἐξαέτις περίπου, καὶ ἐκρίθη ὅτι ἔχω δυνάμεις ὥστε νὰ σύρω χειράμαξαν, μ' ἔζωσαν λωρία περὶ τὸ σῶμα, καὶ ἄλλα λωρία περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ δι' αὐτῶν δεκατέσσaras ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον ἔσυρον βαρεῖαν ἅμαξαν πλήρη ἀνθράκων ἐντὸς διαδρόμου τόσον ταπεινοῦ, ὥς ἐ μόνον ἔρπουσα διὰ τῶν χειρῶν καὶ διὰ τῶν γονάτων ἐδυνάμην νὰ τὸν διέλθω.

«Εἶδατε τὸ παιδίον ἐκεῖνο, τὸν Βὸβ Χλὸβ εἰς τὸ ἀνθρακω-
ρυχεῖον. Ἡ τύχη μου ἦτον ἡ ἰδία, καὶ ἔτι χειροτέρα, διότι
αὐλὼν τῆς ὑπηρεσίας μου ἦτον ἀκόμη χαμηλότερος, διότι
αἱ δυνάμεις μου ἦσαν ἀσθενέστεραι, καὶ διότι ὅταν αὐταὶ
ἐξηντλοῦντο, καὶ ἔπιπτον σχεδὸν ἡμιθανῆς εἰς τὸ ἔδαφος,
ἡ μέγαιρα ἥτις μ' ἐπετήρει καὶ ἡργάζετο πάντοτε οὐ μα-
κράν μου, φοβουμένη μὴ ἀποβληθῶ τοῦ καταστήματος,
ἐπήρχετο κατ' ἐμοῦ καὶ μ' ἐμάστιζε διὰ νὰ ἐγερθῶ.

Θ'.

«Τοιαύτην ζωὴν ἔζησα τρία ἔτη εἰς τὸ Γλουμυμάουθ.»
— Ὡ φρίκη! ἀνέκραξεν ὁ λόρδος Βαρλέϋ. Καὶ ὑποφέ-
ρετε ἀκόμη νὰ βλέπητε τὸν ὀλέθριον τοῦτον τόπον; Τί δύ-
ναται νὰ σᾶς παρακινήσῃ νὰ ἐπανέλθητε εἰς αὐτόν, ἐν ᾧ
ἐπίστευον ὅτι ἠθέλετε ἀποστρέψει ἀπ' αὐτοῦ αἰωνίως καὶ
μετὰ μίσους τὸ πρόσωπον.

— Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς σωτηρίας τῆς Ἑμμας μου,
ἀπεκρίθη ἡ Λαίδυ Σερφείλδ, κατ' ἔτος εἰς τὴν ἐπέτειον ἐκεί-
νην ἡμέραν, ἥτις εἶναι συγχρόνως καὶ ἡ μνήμη τοῦ θανά-
του τοῦ ἀνδρός μου, ἐρχόμεθα εἰς Γλουμυμάουθ. Ἡ Ἑμμα
καταβαίνει εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, βλέπει ἡ ἰδία τὴν κατά-
στασιν τῶν ἐργαζομένων παιδίων, ἐξετάζει τὰς περιστάσεις
των, καὶ ἀποσπῶσαι ἐντεῦθεν πέντε, τὰ ἀξιώτερα ἐλέου καὶ
βοηθείας, φροντίζομεν περὶ τῆς ἀνατροφῆς των καὶ περὶ τῆς
περαιτέρω ἀποκαταστάσεώς των.

«Διότι ὅσα ἡ Ἑμμα σᾶς περιέγραψε δὲν ἦσαν ἡ ἐξαιρε-
τικὴ μόνον αὐτῆς, ἡ αὐτοῦ μόνου τοῦ ὑπογείου ἐργαστηρίου
τῆς δυστυχίας δίαίτα, ἀλλὰ καθ' ὅλους τοὺς μεταλλοφόρους
νομοὺς τοῦ ἡνωμένου βασιλείου εἰσὶν ἡ τρομερὰ τύχη πολ-

λῶν ἑκατοστύων, πολλῶν χιλιάδων παναθλίων παιδίων. Μόλις εἰς τὴν ζωὴν γεννηθέντα, θάπτονται τὰ δυστυχῇ εἰς τοὺς ἀπεράντους ἐκείνους τάφους ὑπὸ τῆς ἐλεεινῆς πενίας τῶν γονέων των, οἵτινες μὴ ἔχοντες ἄρτον νὰ τοῖς δώσωσι, τὰ ρίπτουσιν ἐκεῖ, καταρώμενοι τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὰ ἐγέννησαν, ἢ ὑπὸ τῆς ἀπανθρώπου καὶ ψυχρᾶς κερδοσκοπίας τινῶν, ὧν ἡ καρδία εἶναι ἀπεσκληρυμένη εἰς τὸ αἰσθημα τῆς φιλοστοργίας, ἢ τέλος καὶ ὑπ' ἐγκλήματος κακούργων, κλεπτόντων τὰ μικρὰ ὄντα, ὡς τοῦτο συνέβη εἰς τὴν Ἑμμαν μου, ὅπως καρπῶνται τῶν τρυφερῶν τούτων ὄντων τοὺς ἰδρωτάς καὶ τὰς ταχέως ἐκλειπούσας δυνάμεις. Ἐκεῖ δὲ κατ' ὀλίγον φθίνουσι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, ὡς κάλυκες πατηθέντες πρὶν ἀνοιχθῶσι, καὶ πρὶν ἀποθάνωσιν ἀποθνήσκουσιν.

«Ἐν ἐξ αὐτῶν εἶδατε ὁ ἴδιος ὅτε περιηρχόμεθα ἐκεῖ κάτω. Περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων συνεννοήθημεν ἤδη μετὰ τοῦ Κ. Φῶκνερ.»

Κατὰ τὴν ἐπομένην ἐπέτειον ἡμέραν τῆς σωτηρίας τῆς Ἑμμας, ἀντὶ πέντε, δέκα παιδία ἐξήχθησαν τῶν βαράθρων τοῦ Γλουμυμάουθ, τὰ μὲν πέντε ἐν ὀνόματι τῆς Λαίδου Σερφεῖλδ, τὰ δ' ἕτερα πέντε ἐν ὀνόματι τῆς Λαίδου Ἑμμας Βαρλέϋ.

Τ Ε Λ Ο Σ.

